

SPRAWOZDANIE

**Z DZIAŁALNOŚCI
SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ
ZA ROK 2008**

GDAŃSK 2009

SPIS TRESCI

I. ORGANIZACJA PRACY W MOPS W 2008r.....	4
II. KADRA MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W GDAŃSKU.....	4
1. Zatrudnienie w Ośrodku.....	4
2. Kwalifikacje i wykształcenie.....	5
3. Szkolenia.....	6
III. WYDATKI MOPS W GDAŃSKU.....	7
IV. KLIENCI SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ.....	11
1. Powody trudnej sytuacji życiowej klientów.....	11
V. GŁÓWNE ŚWIADCZENIA REALIZOWANE PRZEZ SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ .	12
1. Główne świadczenia pieniężne.....	12
2. Wsparcie niepieniężne.....	14
3. Najważniejsze działania realizowane w 2008 roku w zakresie pomocy środowiskowej.....	20
4. Trudności napotkane podczas realizacji zadań w 2008 roku.....	22
VI. POMOC DZIECKU I RODZINIE	23
1. Poradnictwo rodzinne.....	23
2. Placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.....	24
3. Rodzinne formy opieki.....	25
4. Rodzinne domy dziecka	25
5. Pomoc instytucjonalna.....	26
6. Usamodzielnianie wychowanków.....	27
7. Najważniejsze działania realizowane w 2008 roku w zakresie pomocy dziecku rodzinie.....	28
VII. POMOC DLA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH	31
VIII. FORMY PRACY Z KLIENTEM PROWADZONE W 2008 ROKU.....	34
1. „Systematycznie do celu”.....	34
2. „Razem dla siebie, razem dla innych”.....	36
3. Inne formy pracy podejmowane w 2008r.....	37
IX. WSPÓŁPRACA Z PODMIOTAMI NIEPUBLICZNYMI W RAMACH ZLECENIA ZADAŃ POMOCY SPOŁECZNEJ W 2008R.....	38
X. WYBRANE ZAGADNIENIA Z DZIAŁALNOŚCI MOPS	40
1. Koordynacja Gdańskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	40
2. Aktywizacja społeczności lokalnych	41
3. Współpraca zagraniczna oraz projekty finansowane ze środków UE.....	43
XI. DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNO-PROMOCYJNA MOPS W GDAŃSKU	45
1. Działania promocyjne Ośrodka (kampanie)	45
2. Współpraca z mediami.....	45
3. Współpraca rzecznika MOPS z rzecznikami prasowymi innych instytucji.....	45
4. Wydawnictwa własne.....	46

XII. DZIAŁANIA PODEJMOWANE W CELU POPRAWY WARUNKÓW PRACY W MOPS....	47
1. W zakresie remontów	47
2. W zakresie inwestycji.....	47
3. W zakresie wyposażenia.....	48
4. W zakresie komputeryzacji	48
XIII. PODSUMOWANIE	49
ANEKS – Kalendarium wydarzeń	

I. ORGANIZACJA PRACY W MOPS W 2008R.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdańsku jest nadrzędną jednostką organizacyjną systemu pomocy społecznej w mieście Gdańsku, realizującą w roku 2008 zadania gminy i powiatu w oparciu o:

1. Założenia Polityki Społecznej Miasta na rok 2008
2. Gdańską Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych do roku 2015
3. Ustawę o pomocy społecznej
4. Ustawę o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
5. Ustawę o ochronie zdrowia psychicznego
6. Ustawę o świadczeniach rodzinnych
7. Ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów
8. Ustawę o przeciwdziałaniu przemocy
9. Ustawa o zatrudnieniu socjalnym
10. Ustawa o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego

Kolejny raz w roku 2008 Ośrodek otrzymał przedłużenie Certyfikatu Systemu Zarządzania Jakością ISO 9001 : 2000 NC-1339 będącego świadectwem jakości usług świadczonych przez Ośrodek na rzecz gdańszczyzan.

Na początku grudnia 2008r. został pomyślnie przeprowadzony audyt odnowieniowy na zgodność z aktualnymi wymaganiami normy PN-EN ISO 9001:2001, co było podstawą do utrzymania certyfikatu.

II. KADRA MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W GDAŃSKU:

1. Zatrudnienie w Ośrodku

Według stanu na dzień 31.12.2008 roku, zadania pomocy społecznej realizowało **490** pracowników zatrudnionych na **479,6** etatach, w tym;

- pracowników merytorycznych: **393**
- pracowników niemerytorycznych: **94**
- Dyrektor i Zastępcy Dyrektora: **3**

Szczegółowy podział zatrudnienia na poszczególne komórki i jednostki organizacyjne struktury MOPS przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 1: Zatrudnienie w MOPS w Gdańsku w podziale na komórki i jednostki organizacyjne (wg stanu na 31.12.2008r)

Komórka organizacyjna	Etaty	Liczba osób
Dyrektor	1	1
Z-ca Dyrektora	2	2
Wydział Integracji i Organizacji Pomocy Środowiskowej	39,3	42
Wydział Pomocy Dziecku i Rodzinie	24	26
Wydział Pomocy Instytucjonalnej i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	25,75	29
Jednostki organizacyjne będące w strukturze MOPS	42,9	47
Wydział Finansowy	23	24
Wydział Organizacji i Rozwoju	26,05	28
Wydział Kadr i Administracji	29,85	32
Wydział Świadczeń Rodzinnych	62,75	63
Filie Ośrodka	179	183
Ogółem w ramach Planu zatrudnienia na 2008 r.	455,6	477
Projekt Systematycznie do celu	11	11
Projekt Razem dla siebie razem dla innych	2	2
Ogółem zatrudnienie Plan + Projekty	479,6	490

Podstawową kadrę pomocy społecznej stanowią pracownicy socjalni, wg stanu na dzień 31.12.2008r. w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Gdańsku pracowało ich 232. Zatrudnienie pracowników socjalnych w poszczególnych komórkach MOPS przedstawia poniższa tabela¹.

Tabela nr 2: Zatrudnienie pracowników socjalnych wg stanu na dzień 31.12.2008r.

Komórka organizacyjna	Pracownicy socjalni ogółem	Pracownicy socjalni terenowi
Wydział Integracji i Organizacji Pomocy Środowiskowej	22	11
Wydział Pomocy Dziecku i Rodzinie	15	11
Wydział Pomocy Instytucjonalnej i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	9	x
Wydział Finansowy	x	x
Wydział Organizacji i Rozwoju	x	x
Wydział Kadr i Administracji	1	x
Wydział Świadczeń Rodzinnych	x	x
Filie Ośrodka	178	143
Projekt „Systematycznie do celu”	7	7
Projekt „Razem dla siebie razem dla innych”	x	x
Ogółem:	232	172

2. Kwalifikacje i wykształcenie

Należy podkreślić, że stawiane pracownikom merytorycznym wymagania ustawowe w zakresie posiadania kwalifikacji są ściśle przestrzegane, a pracownikom merytorycznym i administracyjnym stwarza się warunki umożliwiające ustawiczne podnoszenie kwalifikacji.

¹ Zgodnie z ustawą o Pomocy Społecznej z 12 marca 2004r. (Dz. U. nr 115/2008) w MOPS Gdańsk nie istnieją braki kadrowe w zatrudnieniu pracowników socjalnych.

Zauważalne jest, że odsetek pracowników z wyższym wykształceniem każdego roku wzrasta. Obecnie **62%** pracowników posiada wyższe wykształcenie (licencjackie i magisterskie liczone razem), a **12,6%** posiada dyplom studiów podyplomowych.

W 2008 roku wśród pracowników MOPS:

- 3 osoby ukończyły studia podyplomowe z organizacji pomocy społecznej
- 24 osoby uzyskały dyplom ukończenia studiów wyższych

W 2008 pracownicy MOPS kontynuowali dokończanie na:

- 11 studiach podyplomowych
- 25 studiach licencjackich
- 17 studiach magisterskich

Podział kadry MOPS na poszczególne poziomy posiadanych kwalifikacji przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 3: Wykształcenie pracowników MOPS w Gdańsku w podziale na komórki i jednostki organizacyjne (wg stanu na 31.12.2008r.)

Komórka organizacyjna	podstawowe	zawodowe	średnie	licencjackie	magisterskie	podyplomowe
Dyrektor					1	1
Z-ca Dyrektora					2	2
Wydział Integracji i Organizacji Pomocy Środowiskowej			14	4	37	11
Wydział Pomocy Dziecku i Rodzinie			2	4	20	3
Wydział Pomocy Instytucjonalnej i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych		1	4	0	24	3
Wydział Finansowy			11	3	10	7
Wydział Organizacji i Rozwoju			2	3	23	10
Wydział Kadr i Administracji		5	6	3	18	7
Wydział Świadczeń Rodzinnych			30	6	27	2
Filie Ośrodka			83	23	78	13
Domy	5	5	19	1	16	3
Ogółem:	5	11	171	47	256	62

3. Szkolenia

Podnoszenie kwalifikacji i umiejętności odbywało się zarówno poprzez szkolenia wewnętrzne (30) jak i zewnętrzne (201). Łącznie wykorzystano na szkoleniach **1316** miejsc.

a. zakres tematyczny szkoleń obejmował, m. in:

- wypalenie zawodowe
- przepisy prawne w pomocy społecznej

- pracę z trudnym klientem
- pracę socjalną.

W celu podniesienia jakości pracy w procesie rekrutacji pracowników zastosowano w 2008 roku komputerowe testy psychologiczne oraz wprowadzono pakiet kompetencyjny do badania kompetencji nowozatrudnionych pracowników.

Wprowadzono również poradniki dla nowozatrudnionych, pracowników socjalnych oraz kadry kierowniczej.

III. WYDATKI MOPS W GDAŃSKU

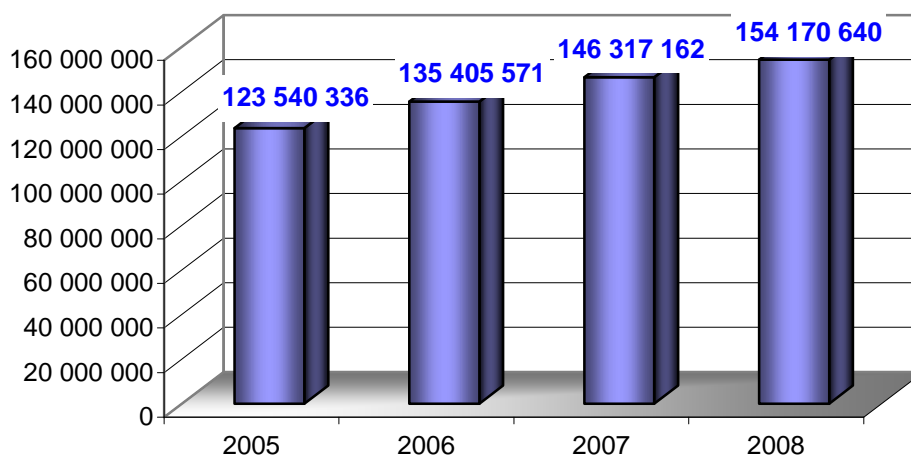
Na zadania realizowane przez Ośrodek w 2008 roku wydano ogółem **154 170 640 zł**, ich podział przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 4: Wydatki na zadania realizowane przez Ośrodek w latach 2005-2008:

Zadania	Wydano w 2005 roku (w zł)	Wydano w 2006 roku (w zł)	Wydano w 2007 roku (w zł)	Wydano w 2008 roku (w zł)
Zadania własne gminy	33 698 179	37 177 411	41 501 341	46 017 205
Zadania zlecone gminie	61 345 465	68 632 351	72 388 985	70 242 426
Zadania własne powiatu	28 007 638	29 507 801	32 201 239	37 739 241
Zadania z adm. rządowej powiatu	489 054	88 008	225 597	171 768
RAZEM:	123 540 336	135 405 571	146 317 162	154 170 640

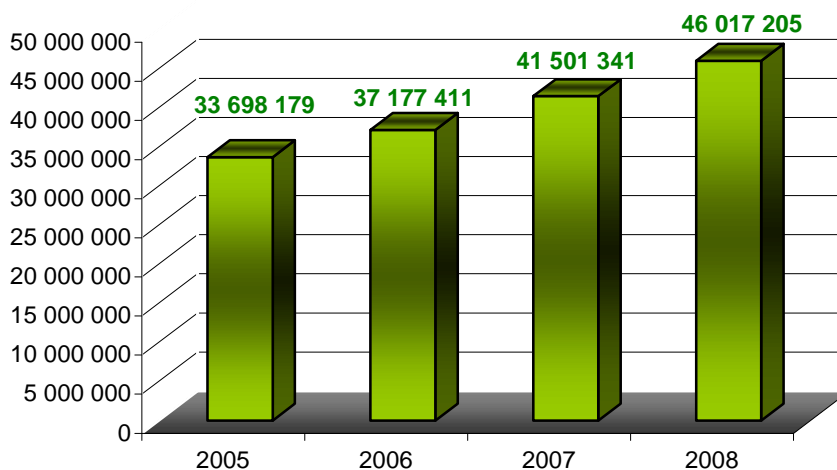
W porównaniu z rokiem 2007, łączne wydatki na realizację zadań Ośrodka w 2008 roku wzrosły o **7 853 478**, tj. o **5,37%**, co przedstawia poniższy wykres:

Wykres 1: Wydatki na realizację zadań Ośrodka w latach 2005-2008

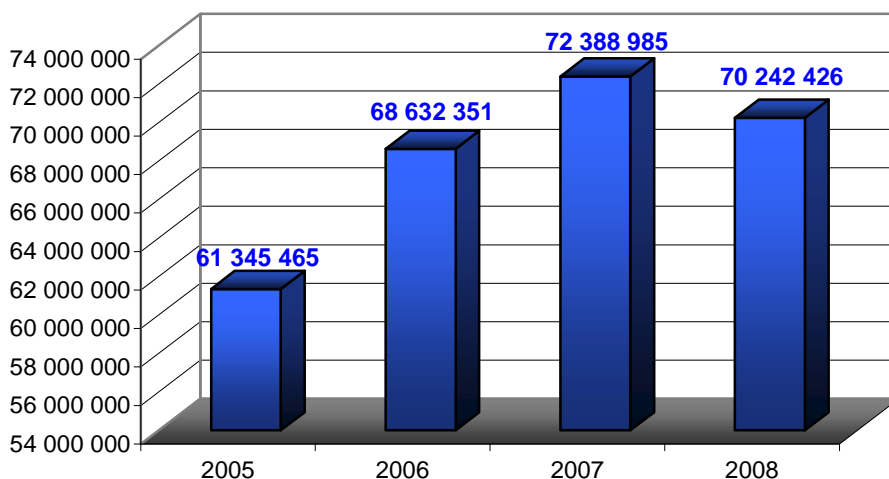
Wyraźny przyrost wydatków w podziale na źródła finansowania w podziale na lata 2005-2008 przedstawiają poniższe wykresy :

Wykres nr 2: Wydatki na zadania własne gminy w latach: 2005-2008:

W porównaniu z rokiem 2007, wydano na zadania własne gminy o **4 515 864 zł** (10%) więcej.

Wykres nr 3: Wydatki na zadania zlecone gminie w latach: 2005-2008

W porównaniu z rokiem 2007, łączne wydatki na zadania zlecone gminie w 2008 roku zmalały o **2 146 559 zł** (3%).

Powodem spadku jest systematycznie zmniejszająca się liczba klientów pobierających świadczenia rodzinne. Jedną z przyczyn takiego stanu rzeczy z pewnością jest fakt, iż pomimo możliwości jaką daje art. 18 ust 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 roku, od początku realizacji zadań wynikających z jej zapisów, tj. od maja 2004 roku ani razu nie

została zmieniona kwota kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania prawa do świadczeń. W związku z tym coraz mniej osób spełnia ww. kryterium.

Kolejną przyczyną spadku sumarycznej kwoty wypłacanych świadczeń była również liczba potencjalnych beneficjentów w/w ustawy, którzy w celach zarobkowych udają się poza granice RP. W związku z tym nie składają oni wniosków o przyznanie świadczeń rodzinnych w Polsce, ale wnioskują w krajach, w których przebywają.

Realizacja świadczeń wyżej opisywanych przedstawia się następująco:

1) Świadczenia rodzinne w 2008r.

a. liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne	14.935
b. liczba dzieci, na które wypłacane były świadczenia rodzinne	15.777
c. liczba rodzin, które pobrały nienależnie świadczenia rodzinne	218
d. środki finansowe przeznaczone na realizację świadczeń rodzinnych	47.294.604,00 zł.

2) Zaliczka alimentacyjna – realizacja do 30.09.2008r

a. liczba rodzin pobierających zaliczkę alimentacyjną:	1.778
b. liczba dzieci, na które przyznano zaliczkę alimentacyjną	3.638
c. liczba rodzin, które pobrały nienależnie zaliczkę alimentacyjną	48
d. środki finansowe przeznaczone na realizację zaliczek alimentacyjnych	5.730.017,00 zł.

3) Fundusz alimentacyjny (za okres 01.10.2008 – 31.12.2008r.)

a. liczba rodzin pobierających świadczenia z funduszu alimentacyjnego: -	1.832
b. liczba dzieci, na które przyznano świadczenia z funduszu alimentacyjnego -	2.611
c. środki finansowe przeznaczone na realizację świadczeń z funduszu alimentacyjnego	- 2.432.257,00 zł.

4) Działania wobec dłużników alimentacyjnych

a. liczba dłużników alimentacyjnych, w stosunku do których podejmowane są działania wskazane w ustawie z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Gmina Gdańsk jako organ właściwy dłużnika) w odniesieniu do płaconych wierzycielom świadczeń z funduszu alimentacyjnego	2 000
---	-------

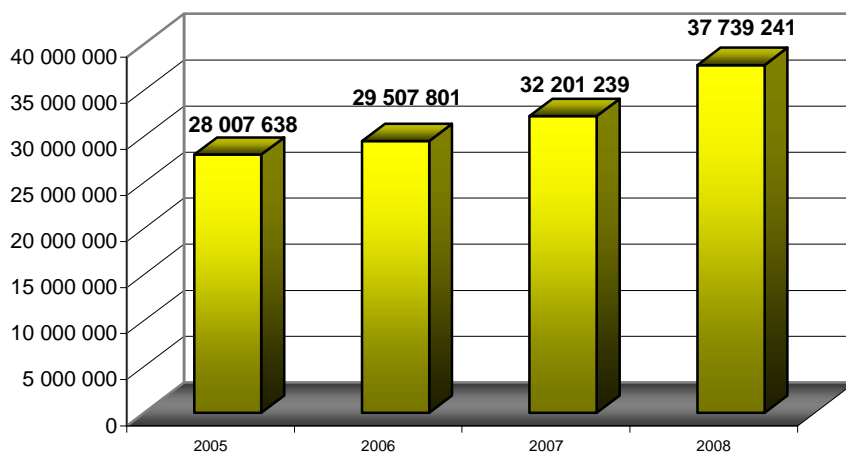
5) Zobowiązania dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconej zaliczki alimentacyjnej oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego

a. liczba dłużników alimentacyjnych zobowiązanych do zwrotu świadczeń wypłaconych wierzycielom z tytułu zaliczek alimentacyjnych oraz funduszu alimentacyjnego	3700
--	------

- b. kwota zobowiązań dłużników alimentacyjnych z tytułu zaliczek alimentacyjnych
25.461.001,74
- c. kwota dokonanych wpłat z tytułu wypłaconych zaliczek alimentacyjnych **754.164,98**
- d. kwota zobowiązań dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego (w tym odsetki ustawowe) przy uwzględnieniu dokonanych przez Komorników wpłat do dnia 31.12.2008r.
2.455.481,75
- e. kwota dokonanych wpłat z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego (realizacja świadczeń za okres 01.10.2008r. – 31.12.2008r.)
125.048,10 (5,09%).

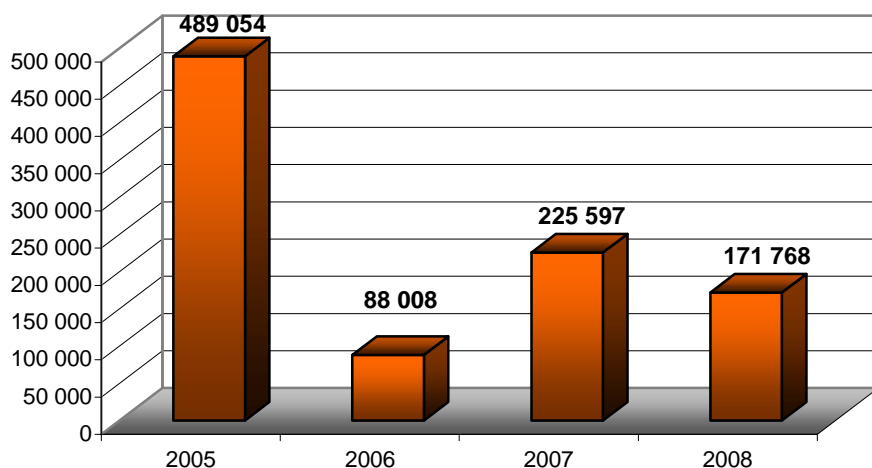
Wydatki na zadania powiatu (własne i z administracji rządowej) w analizowanych latach przedstawiają poniższe wykresy:

Wykres 4: Wydatki na zadania własne powiatu w latach: 2005-2008:

W porównaniu z rokiem 2007, w roku 2008 wydano o **5 538 002 zł (15%)** więcej.

Wykres nr 5: Wydatki na zadania administracji rządowej powiatu w latach: 2005-2008

W porównaniu z rokiem 2007, łączne wydatki na zadania administracji rządowej powiatu w 2008 roku zmalały o **53 829 zł** (24%).

IV. KLIENCI SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ

W 2008 roku pomocą społeczną zostało objętych **9 054 rodzin²**, w których żyło **17 357 osób**. W porównaniu, w 2007 roku wg tego samego źródła liczba rodzin wynosiła 9 092, a liczba żyjących w nich osób to 18 558.

Analizując liczbę osób objętych wsparciem systemu pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców Gdańska (stan na 30.06.2008 455 717 wg GUS), przyjąć należy, iż w 2008 roku pomocą zostało objętych **3,8 %** ogółu ludności Miasta, a w roku 2007 było to **4,0 %** (w stosunku do 456 080 mieszkańców Miasta). Faktyczny spadek liczby klientów MOPS w stosunku do liczby mieszkańców Gdańska wyniósł 0,2 %.

1. Powody trudnej sytuacji życiowej klientów

Najczęściej występujące powody trudnej sytuacji życiowej klientów pomocy społecznej w latach 2005-2008 przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 5: Powody trudnej sytuacji życiowej klientów w latach 2005-2008

Powód trudnej sytuacji życiowej klientów	Liczba rodzin 2005	Liczba rodzin 2006	Liczba rodzin 2007	Liczba rodzin 2008
Niepełnosprawność	3 745	4 179	4 110	4 104
Bezrobocie	3 551	3 473	2 447	1 963
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	2 484	2 093	2 292	1 425

² Źródło: MPiPS za rok 2008, Rozdział 3: Rzeczywista liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną: „Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)”. MOPS od 2008 roku odstąpił od dotychczasowego sposobu obliczania osób i rodzin objętych wsparciem pomocy społecznej z uwagi na wprowadzony elektroniczny system ewidencji klientów MOPS umożliwiający ustalanie rzeczywistej ich liczby.

Długotrwała choroba	2 045	2 094	2 133	2 770
Ubóstwo ³	7 519	7 730	6 340	5 469
Bezdomność	889	858	825	713

Tak jak i w latach ubiegłych zauważalnym głównym powodem jest „niepełnosprawność”. Nastąpił także dość znaczny wzrost występowania „długotrwałej choroby”, jako głównego powodu zgłaszania się o pomoc do Ośrodka. W pozostałych przypadkach obserwuje się spadek liczby rodzin, zwłaszcza tych którym była udzielana pomoc z powodu bezrobocia. Potwierdza to dane o dobrej sytuacji na rynku pracy w 2008r.

V. GŁÓWNE ŚWIADCZENIA REALIZOWANE PRZEZ SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ

1. Główne świadczenia pieniężne:

Do świadczeń pomocy społecznej, z których korzysta największa ilość mieszkańców Miasta należą wg kolejności:

- a. zasiłki celowe,
- b. zasiłki stałe,
- c. zasiłki okresowe.

Ich udział w podziale na analizowane lata przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 6: udzielone świadczenia klientom w latach 2005-2008

Formy pomocy	Liczba rodzin w 2005 roku	Liczba rodzin w 2006 roku	Liczba rodzin w 2007 roku	Liczba rodzin w 2008 roku
Zasiłki stałe – OGÓŁEM	2020	2 256	2 373	2 412
Zasiłki okresowe – OGÓŁEM	1982	1 918	1 650	1 173
Inne zasiłki celowe i w naturze - OGÓŁEM	7062	7 070	6 413	6 091

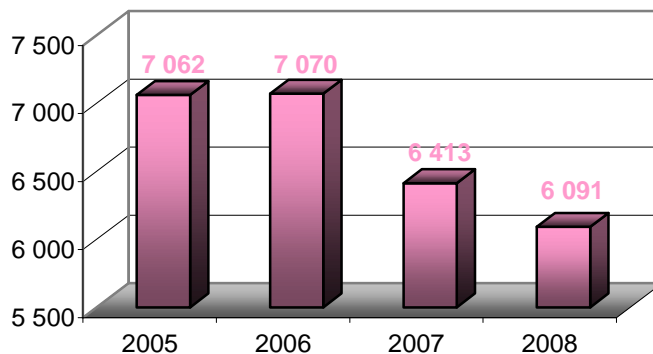
Jak pokazuje tabela, obok zasiłku celowego, zasiłek stały jest jedną z dominujących form pomocy. Liczba osób uprawnionych do tego zasiłku wzrasta systematycznie od roku 2005. Powodem takiego stanu jest postępujący proces starzenia się społeczeństwa i wzrost liczby osób z niepełnosprawnością uprawniającą do zasiłku stałego.

Ilości środowisk objętych ww zasiłkami w latach 2005-2008 pokazują poniższe wykresy:

³ Ubóstwo traktowane jest jako powód współwystępujący

Ad. a) zasiłek celowy (inne zasiłki celowe i w naturze)

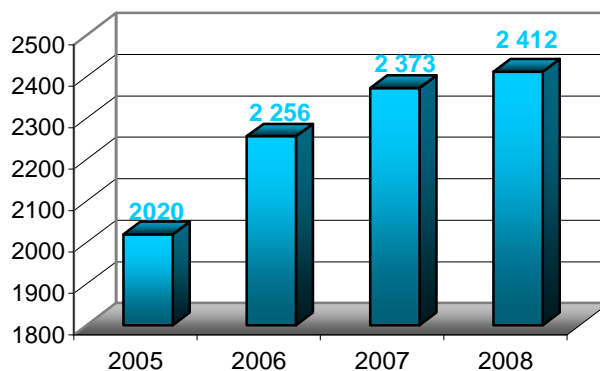
Wykres nr 6: zasiłki celowe w latach 2005-2008 (wg liczby rodzin)

Liczba środowisk korzystających w 2008 roku z zasiłków celowych zmniejszyła się o **322**, co stanowi **5%** mniej w stosunku do roku ubiegłego. Spadek ten jest niższy od zaistniałego w roku 2007 w stosunku do roku 2006, który wynosił **9%**. Taka tendencja związana jest z rozwojem stosowanych aktywnych form współpracy z klientem (np. kontrakt socjalny).

Ad. b) zasiłek stały

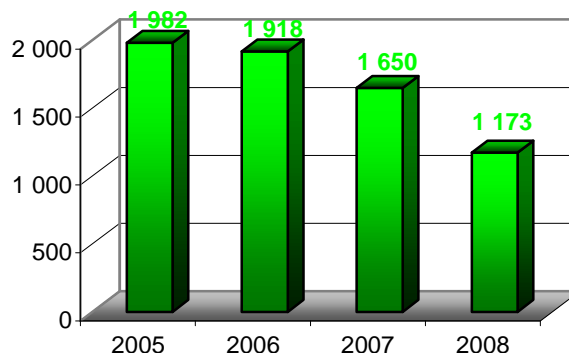
Wykres nr 7: Zasiłki stałe w latach 2005-2008 (wg liczby środowisk)

Liczba środowisk korzystających z zasiłków stałych w 2008 roku nieznacznie wzrosła (**2%**)

Ad. c) zasiłek okresowy

Wykres nr 8: Zasiłki okresowe w latach 2005-2008 (wg liczby rodzin)

Liczba rodzin otrzymująca zasiłki okresowe w 2008 spadła o **477** w porównaniu do roku 2007, co stanowi spadek na poziomie **29%**. W związku z tym, że zasiłki okresowe przyznawane są najczęściej z powodu bezrobocia spadek ich liczby możemy tłumaczyć malejącą liczbą osób korzystających z pomocy społecznej, których podstawową dysfunkcją było bezrobocie.

2. Wsparcie niepieniężne

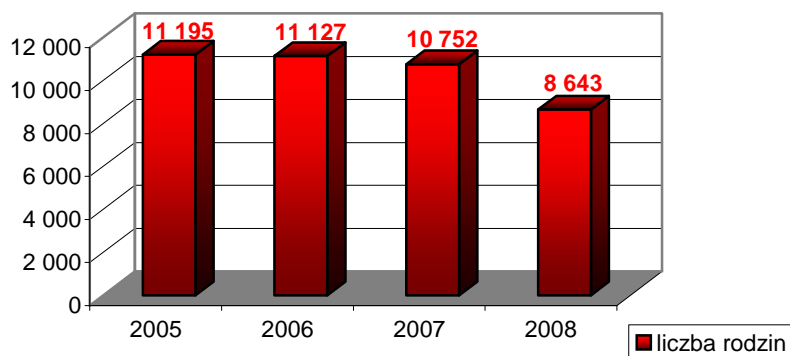
W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Gdańsku pracownicy socjalni w oparciu o wywiad środowiskowy i jego aktualizacje dokonują diagnozy sytuacji klientów/rodzin, na podstawie której planują pracę socjalną.

Cechą wyróżniającą pracę socjalną jest całościowe podejście do rodziny, co przejawia się tym, że pracownik socjalny proponuje rodzinie właściwe do sytuacji wsparcie specjalistyczne.

a. praca socjalna

W roku 2008 pracy socjalnej poświęcono szczególną uwagę. Realizacja projektu systemowego pozwoliła na rozwinięcie aktywnych form współpracy z klientem (aktywizacja społeczna i zawodowa poprzez warsztaty interpersonalne, pracę z psychologiem i terapeutą). Aktywizacja klienta w zakresie poprawy własnej sytuacji, a nie wsparcie finansowe była głównym celem współpracy z nim.

Wykres nr 9 : Praca socjalna ogółem w latach: 2005-2008

Jak pokazuje wykres liczba rodzin korzystających z pracy socjalnej w 2008 roku zmniejszyła się o **2 109**, tj. o **20%**. Spadek ten wynika z przyjętej interpretacji, która do pracy socjalnej w latach wcześniejszych zaliczała także czynności informacyjne. W 2008r. rozpoczęto pilotaż „Standardów pracy socjalnej”, gdzie zwrócono szczególną uwagę na rozróżnienie pracy socjalnej od udzielania informacji.

Należy zwrócić uwagę, że wspomniane wyżej innowacyjne metody pracy z klientem (w ramach projektów finansowanych z UE: „Systematycznie do celu”, „Razem dla Siebie, Razem dla Innych) powodują wzrost liczby usamodzielniających się klientów pomocy społecznej.

Liczbę usamodzielniających się klientów w latach 2005-2008 przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 7: Liczba usamodzielniających się klientów pomocy społecznej latach 2005 - 2008:

Powód odejścia	Liczba osób			
	2005	2006	2007	2008
Klient usamodzielniał się	262	309	408	420

b. kontrakt socjalny

Podstawowym narzędziem pracownika socjalnego w ramach pracy socjalnej jest kontrakt socjalny. Angażuje on nie tylko pracownika socjalnego, ale również zobowiązuje i motywuje klienta (np. bezrobotnego) do aktywnego poszukiwania pracy przy wsparciu specjalistów. Wyraźnie określone w kontrakcie zasady współpracy mobilizują i ukierunkowują pracę socjalną w procesie poprawy sytuacji klienta.

Liczbę klientów, z którymi podpisano kontrakt socjalny w latach 2005-2008 przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 8: Liczba klientów, z którymi prowadzono pracę metodą kontraktu w latach 2005-2008:

Dysfunkcja (powód) do pracy, z którym zastosowano kontrakt socjalny	Liczba klientów, z którymi podpisano kontrakt socjalny po wejściu Rozp. MPS z dnia 01.03.05 r. w sprawie wzoru kontraktu socjalnego			
	2005	2006	2007	2008
Bezrobocie	258	388	302	166
Niepełnosprawność	36	66	47	45
Długotrwała choroba	38	88	67	50
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawcza	28	27	31	45
Bezdomność	13	51	47	38
Inne (wymień jakie):przemoc, uzależnienia,	8	21	43	49
RAZEM:	381	641	537	393

Szczególny spadek ilości kontraktów socjalnych jest zauważalny z powodu bezrobocia, co można tłumaczyć dobrą sytuacją na rynku pracy w 2008 roku i skuteczną pracą socjalną z osobami bezrobotnymi w poprzednich latach.

c. poradnictwo specjalistyczne

Wg Ustawy o Pomocy Społecznej z dn. 12 marca 2004r.:” **Poradnictwo specjalistyczne**, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, jest świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód⁴”.

Poradnictwo prawne - udzielane jest w zakresie prawa rodzinnego i opiekuńczego, również w kwestiach dotyczących zabezpieczenia społecznego (sprawy ZUS, orzecznictwa ds. niepełnosprawności, zabezpieczenia alimentacyjnego); poradnictwo dotyczy także ochrony praw lokatorów – udzielana jest informacja o przysługujących prawach i uprawnieniach; ponadto udziela się pomocy w sporządzaniu pism procesowych oraz wsparcia w toczących się postępowaniach.

Poradnictwo psychologiczne - udzielane jest w zakresie problemów związanych z bezrobociem, przemocą domową, konfliktami w rodzinie, depresją i trudnościami w rozwiązywaniu codziennych problemów; ponadto udzielane jest wsparcie osobom będącym w kryzysach psychicznych oraz ich rodzinom.

Poradnictwo pedagogiczne - udzielane jest w formie konsultacji i porad w zakresie prawidłowych oddziaływań wychowawczych i sprawowania opieki nad dziećmi, jak również

⁴ Ustawa o Pomocy Społecznej, art.46.ust.1. (Dz. U. Nr 64 poz. 593 z póź. zm)

właściwej komunikacji i umiejętności rozwiązywania konfliktów. Porady pedagogiczne dotyczą także trudności wychowawczych i sposobów ich rozwiązywania.

Poradnictwo specjalistyczne realizowane w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Gdańsku:

Tabela nr 9: Liczba porad specjalistycznych w 2008r.

Typ poradnictwa	Liczba porad
Poradnictwo pedagogiczne	1282
Poradnictwo psychologiczne	1084
Poradnictwo prawne	690
Poradnictwo rodzinne	1706
Inne: w zakresie uzależnienia	109

Ponadto, przy ul. Wajdeloty 28a funkcjonuje Centrum Informacji i Wsparcia na Rzecz Środowiska Osób Starszych i Niepełnosprawnych, które w 2008r. udzielało informacji prawnych i porad psychologicznych oraz informacji o rodzaju pomocy oferowanej przez MOPS w Gdańsku.

d. posiłek

To zadanie obowiązkowe gminy, z którego w 2008 roku skorzystało łącznie **2751 osób**, w tym **dzieci: 2284**.

Dzieci i młodzież do lat 18, będące pod szczególną troską pomocy społecznej w zakresie dożywiania zostały nim objęte w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Pomoc ta jest możliwa dzięki ścisłej współpracy ze szkołami i szkolnymi pedagogami.

e. wypoczynek letni

W 2008 roku z różnych form wypoczynku letniego skorzystało **1001** dzieci, w tym⁵:

- w ramach wsparcia MOPS: **440 dzieci**
- dzięki współpracy i pomocy innych organizacji: **660 dzieci**

Zapewnienie czasu wolnego dzieciom podczas wakacji nie tylko spełnia rolę rekreacyjną ale również wychowawczą. Dzieci bowiem, uczą się aktywnego wykorzystywania czasu wolnego i rozwoju zainteresowań, czego często są pozbawione w domach rodzinnych.

f. pomoc ofiarom przemocy

W porównaniu do roku 2007, ilość rodzin dotkniętych przemocą zwiększyła się prawie 4-krotnie i wyniosła **829 rodzin** (w stosunku do 224 rodzin w 2007 roku). Liczba osób żyjących ww. rodzinach wyniosła **1674 osoby**.

⁵ Podane ilości dzieci biorących udział w wypoczynku letnim nie sumują się z uwagi na możliwość korzystania przez nie z dwóch źródeł

Osoby doznające przemocy mogły skorzystać w 2008 roku z następujących form pomocy:

- **interwencja kryzysowa**

W 2008 roku Centrum Interwencji Kryzysowej PCK udzieliło wsparcia **3 570** osobom.

W ramach zadań zleconych przez MOPS, CIK świadczy ofiarom przemocy domowej usługi w zakresie poradnictwa psychologicznego i prawnego.

Najczęstszą formą pomocy było poradnictwo psychologiczne, w ramach którego udzielono **2877** porad. W ramach poradnictwa prawnego udzielono porady **85** osobom.

Tabela 10: Poradnictwo CIK w 2008 roku

Typ poradnictwa	Liczba porad	Liczba osób
Poradnictwo psychologiczne	2877	2877
Poradnictwo prawne	123	85
Inne (wymień jakie)	186	186
1. terapia krótkoterminowa		
2. terapia długoterminowa	88	88
3. realizacja działań w ramach procedury „Niebieskiej Karty” we współpracy z KMP	289	289

CIK prowadzi **hostel** z 12 miejscami dla osób dotkniętych przemocą występującą w rodzinie. W roku 2008 udzielono schronienia **97 osobom**. Średni czas korzystania przez klienta z tej formy pomocy wynosił 3 tygodnie.

- **procedura pomocy wg tzw. „Niebieskiej Karty”**

„Niebieska Karta” jest dokumentem służbowym wypełnianym przez funkcjonariusza policji i pracownika socjalnego w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia przemocy w rodzinie.

Niebieska Karta służy:

- dokumentowaniu faktów związanych z przemocą występującą w rodzinie,
- ocenie zagrożenia dalszą przemocą,
- przygotowaniu skutecznego planu pomocy osobie poszkodowanej,
- jako dowód w sprawach sądowych,
- usprawnianiu procedur działania w sprawach dotyczących przemocy,
- poszerzaniu wiedzy dotyczącej zjawiska przemocy.

Zestawienie danych dotyczących procedury Niebieskiej karty przedstawia poniższa tabela:

Tabela 11: Porównanie danych dotyczącej Niebieskiej Karty w latach 2007-2008

	Rok 2007	Rok 2008
Liczba zgłoszeń dotyczących przemocy	225	304
Liczba Niebieskich Kart:	89	145
Ilość podjętych interwencji w środowisku:	242	339
Liczba spraw wszczętych z kodeksu karnego/ skierowania do prokuratury/:	40	88
Liczba spraw skierowanych do sądu:	2	2
Skierowania do innych instytucji świadczących pomoc ofiarom przemocy:	146	200
Liczba skierowań do komisji alkoholowej	1	10

Z analizy przedstawionego materiału wynika, że liczba zgłoszeń dotyczących przemocy zwiększyła się w stosunku do roku 2007 o **26%** i wyniosła 304 zgłoszenia. Natomiast liczba „Niebieskich Kart” zwiększyła się o **39%** i wyniosła w 2008 roku 145.

Sytuacja ta jest wynikiem faktu nasilenia występowania przemocy w rodzinach w 2008 roku, większej świadomości społecznej w zakresie poszukiwania pomocy w takich sytuacjach, jak również działań pomocy społecznej oraz mediów zwracających uwagę na ten problem, a także na sposoby pozyskiwania wsparcia w tym zakresie.

g. pomoc osobom bezdomnym

W roku 2008 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej udzielił wsparcia **713** rodzinom dotkniętym bezdomnością (w których żyło 836 osób). Jest to mniej o **14%** niż w 2007 roku, w którym pomocą objęto **825** rodzin.

Powodem tej sytuacji jest wprowadzenie innowacyjnych form pracy z klientem (np. streetworking) oraz licznych inicjatyw na rzecz osób bezdomnych (vide „Najważniejsze efekty realizacji zadań w zakresie pomocy środowiskowej”).

W roku 2008 na zabezpieczenie potrzeb osób bezdomnych przeznaczono **2 298 819zł**. Kwota została przekazana na dotacje dla podmiotów niepublicznych, które w całości realizowały ww. zadanie.

Głównymi formami pracy z bezdomnym w 2008 roku były:

- praca metodą kontraktu socjalnego z osobami bezdomnymi:

38 osób bezdomnych podpisało kontrakt socjalny. Trudnością w pracy tą metodą był fakt, że klienci niechętnie realizują obowiązki wynikające z kontraktu.

- indywidualne programy wychodzenia z bezdomności:

pracą tą metodą objęto 20 bezdomnych.

Zadania w zakresie zabezpieczenia potrzeb osób bezdomnych w 2008 roku (schronienie, posiłek) przekazano następującym organizacjom pozarządowym:

1. Gdański Komitet Obywatelski, Gdańsk, ul. Na Zaspę 45
2. Towarzystwo Wspierania Potrzebujących PRZYSTAŃ, Gdańsk, ul. Malborska 8a/12
3. Pomorskie Centrum Pomocy Bliźniemu Monar Markot Gdańsk, ul. Kochanowskiego 7a
4. Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Gdańsk, ul. Przegalińska 135
5. Stowarzyszenie Opiekuńczo – Resocjalizacyjne PROMETEUSZ Gdańsk, ul. Nałkowskiej 4c/16
6. Stowarzyszenie Pomocy Osobom Wychodzącym na Wolność EMAUS, Gdańsk ul. Sandomierska 55-57
7. Gdańska Fundacja Kultury Chrześcijańskiej im. Św. Brata Alberta, Gdańsk ul. Równa 14
8. Stowarzyszenie Na Rzecz Bezdomnych Dom Modlitwy AGAPE, Ryjewo, Borowy Młyn 22
9. Pomorski Zarząd Okręgowy PCK, Gdańsk, Al. Zwycięstwa 27
10. Stowarzyszenie na Rzecz Bezdomnych Dom Modlitwy Agape z/s w Borowym Młynie, Ośrodek w Kraśniewie.

3. Najważniejsze działania realizowane w 2008 roku w zakresie pomocy środowiskowej:

- szkolenia, publikacje informatorów poradnictwa społecznego;
- opracowywanie Gdańskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- budowanie sieci lokalnego wsparcia wszystkich publicznych służb pomocy społecznej, służb zatrudnienia i organizacji pozarządowych oraz wypracowanie i wprowadzanie wspólnych standardów działań na rzecz rozwiązywania problemu bezdomności i łagodzenia jej skutków;
- utworzenie i realizacja Gdańskiego Programu Wychodzenia z Bezdomności na rok 2008 i na rok 2009;
- systematyczne wzbogacanie metod pracy socjalnej o środki interwencyjne nie ujęte w metodologii i podręcznikach – np. metoda streetworkingu skierowana do grupy osób bezdomnych, która nie chce, bądź nie potrafi samodzielnie przezwyciężyć napotkanych trudności oraz szukać pomocy;

- w celu ograniczenia skutków zagrożenia życia i zdrowia przez warunki atmosferyczne w okresie zimy, dla osób bezdomnych niekorzystających z pomocy instytucjonalnej zorganizowano systematyczne zmotoryzowane patrole Straży Miejskiej i Policji z pracownikami MOPS oraz streetworkerami, które odbywają się w każdy czwartek i poniedziałek miesiąca; efektem jest znaczne zmniejszenie osób bezdomnych przebywających w miejscach niemieszkalnych oraz brak zgonów spowodowanych wychłodzeniem w okresie jesienno-zimowym 2008r.;
- w ramach Pomorskiego Forum na Rzecz Wychodzenia z Bezdomności zawarto porozumienie w zakresie przeciwdziałania zjawisku bezdomności na terenie województwa pomorskiego z Policją Wojewódzką w Gdańsku w celu zwiększenia efektywności i jakości pracy świadczonej osobom bezdomnym przebywającym poza systemem pomocy instytucjonalnej; współpraca jest realizowana w szczególności na terenie działania Komend Miejskich w Gdańsku, Gdyni, Sopocie i Słupsku;
- zorganizowano „Debatę studencką na temat żebractwa” (27.10.2008) w ramach działań o charakterze środowiskowym projektu PO KL „Systematycznie do celu”, której celem było przygotowanie akcji informującej stale społeczeństwo o zjawisku żebractwa, a także przekonywanie do rezygnacji wspomagania żebrzących; sukcesem spotkania było:
  - uzyskanie patronatu Marszałka Województwa Pomorskiego i patronatu medialnego „Wrót Pomorza”
  - bardzo duże zainteresowanie tematyką debaty wśród studentów szkół wyższych (około 60 osób) i ich aktywne uczestnictwo w dyskusji
  - duże zainteresowanie mediów umożliwiające przełamywanie stereotypu zjawiska żebractwa, zwłaszcza żebrzącej osoby bezdomnej
  - udział w debacie Pani Kazimiery Król – jednego z największych autorytetów zajmujących się problematyką żebractwa w Polsce.
- przygotowanie i wprowadzenie do realizacji kompleksowego systemu pracy z osobami pijącymi szkodliwie począwszy od diagnozy problemu (konsultacje w ramach projektu Koalicja Trzeźwości 2008 Przywróćmy Nadzieję), terapię odwykową przy wsparciu psychologa (w ramach Klubu Integracji Społecznej SOS prowadzonym w schronisku Stowarzyszenia Opiekuńczo-Realizacyjnego PROMETEUSZ oraz partnerstwa z Miejską Poradnią Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Gdańsku) do możliwości monitorowania zjawiska (w ramach Partnerstwa z Całodobowym Pogotowiem Socjalnym dla Osób Pijących Szkodliwie w Gdańsku).

- od 24 października 2008 r. w Gdańsku funkcjonuje Centrum Integracji Społecznej, które zostało utworzone przez Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło Gdańskie. Projekt CIS w Gdańsku jest realizowany w partnerstwie z MOPS w Gdańsku. Centrum Integracji Społecznej jest jednostką organizacyjną realizującą reintegrację zawodową i społeczną przez następujące usługi:
  - kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiągnięcie pozycji społecznych dostępnych osobom nie podlegającym wykluczeniu społecznemu
  - nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższenie kwalifikacji zawodowych
  - naukę planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem, zwłaszcza przez możliwość osiągnięcia własnych dochodów przez zatrudnienie lub działalność gospodarczą
  - uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi

4. Trudności napotkane podczas realizacji zadań w 2008 roku:

- likwidacja 70 miejsc w schronisku Gdańskiej Fundacji Kultury Chrześcijańskiej w Gdańsku przy ul. Równej 14 i nie podpisanie przez Fundację aneksu do umowy na schronienie w noclegowni spowodowało problemy z prawidłowym zabezpieczeniem schronienia dla osób bezdomnych w styczniu 2008r;
- zawieszenie realizacji Projektu Barakowego przez Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta ze względu na bardzo zły stan techniczny baraku i brak środków na jego remont; w ramach projektu miało być zapewnione pomieszczenie treningowe dla osób bezdomnych oczekujących na lokal socjalny z Urzędu Miasta a celem projektu była readaptacja społeczna osób bezdomnych (miejsca dla 2 osób).

VI. POMOC DZIECKU I RODZINIE

Główne działania dotyczące opieki nad dzieckiem pozbawionym opieki własnych rodziców biologicznych obejmowały wsparcie poprzez:

1. Poradnictwo rodzinne (w tym szkolenia)
2. Placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego
3. Rodzinne formy opieki
  - a. rodziny zastępcze
  - b. rodzinne domy dziecka
4. Pomoc instytucjonalną (reorganizacja placówek opiekuńczo-wychowawczych w małe formy opiekuńcze)
5. Usamodzielnianie wychowanków

W 2008 roku MOPS zabezpieczył wsparcie dzieciom pozbawionym opieki własnych rodziców biologicznych poprzez:

- rodziny zastępcze: **599 dzieci** z 463 rodzin
- placówki opiekuńczo-wychowawcze: **1094 dzieci** z 670 rodzin, w tym w:
  - placówkach publicznych **503 dzieci** z 331 rodzin
  - niepublicznych **591 dzieci** z 339 rodzin

W roku 2008 MOPS objął swoim wsparciem w usamodzielnieniu się: **124 wychowanków** z placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz **175 wychowanków z** rodzin zastępczych.

Ad. 1) Poradnictwo rodzinne

W roku 2008 poradnictwo w tym szkolenia dla rodzin zastępczych i kandydatów na rodziców zastępczych było realizowane przez niżej wskazane ośrodki adopcyjno-opiekuńcze.

Tabela 12: Poradnictwo udzielane przez Ośrodki Adopcyjno-Opiekuńcze w Gdańsku w 2008 roku

Typ wsparcia	OAO ul. Abrahama		OAO Pelikan		OAO Dla rodziny	
	dla mieszkańców Gdańska	dla innych	dla mieszkańców Gdańska	dla innych	dla mieszkańców Gdańska	dla innych
Szkolenie dla kandydatów na rodziny zastępcze	5 rodzin	3 rodziny	13 osób	22 osoby	1 rodzina	-
Szkolenie dla kandydatów na rodziców adopcyjnych	16 rodzin	45 rodzin	17 osób	26 osób	6 rodzin	12 rodzin
Szkolenie dla rodzin zastępczych	20 rodzin	0	12 osób	231 osób	26 rodzin	4 rodziny
Poradnictwo rodzinne	364 udzielonych porad	273 udzielonych porad	216 udzielonych porad	250 udzielonych porad	168 udzielonych porad	46 udzielonych porad

Terapia rodzinna	5 rodzin	0	5 osób	5 osób	5 rodzin	3 rodziny
Inne:	-	-	-	-	-	-
Szkoła dla Rodziców biologicznych	-	-	16 osób	2 osoby	-	-
Szkolenie- „Dzieci z FAS”- rodzinne środowiska zastępcze , opiekunowie	-	-	10 osób	37 osób	-	-
Warsztaty dla pracowników socjalnych	-	-	6 osób	50 osób	-	-

Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach adopcyjnych przez Ośrodki Adopcyjno-Opiekuńcze w 2008r to:

- 84 (OAO Abrahama)
- 14 (AOA Pelikan)
- 21 (AOA Fundacja „Dla Rodziny”)

Liczba zawiązanych rodzin adopcyjnych w 2008r. to:

- 68 (OAO Abrahama)
- 12 (AOA Pelikan)
- 13 (AOA Fundacja „Dla Rodziny”).

Ad. 2) Placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego

W 2008r. ta forma wsparcia środowiskowego była realizowana zarówno przez publiczne, jak i niepubliczne podmioty. Ilość placówek i dzieci którym zapewniły wsparcie przedstawia poniższa tabela:

Tabela 13: Dienne placówki opiekuńczo-wychowawcze w roku 2008

lp	Typ placówki	Placówki prowadzone przez powiat			Placówki prowadzone przez podmiot niepubliczny		
		Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba dzieci, którym zabezpieczono opiekę	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba dzieci, którym zabezpieczono opiekę
1.	Placówki wsparcia dziennego w tym:						
	Opiekuńcze	4	124	169	12	243	450
	Specjalistyczne	0	0	0	0	0	0

Ad. 3) Rodzinne formy opieki

a. rodziny zastępcze

W 2008 prowadziły działalność **463*** rodziny zastępcze objęte pomocą MOPS (bez względu na rodzaj i formę pomocy), w tym:

- spokrewnione z dzieckiem: **391**
- niespokrewnione z dzieckiem: **56**
- zawodowe niespokrewnionych z dzieckiem: **18** (w tym 6 w innych powiatach).

Tabela nr 14: Liczba rodzin zastępczych oraz umieszczonych w nich dzieci w latach 2005-2008

	2005		2006		2007		2008	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Rodziny zastępcze	457	622	469	662	448	611	463	599
w tym:	383	481	401	522	382	469	391	453
1. spokrewnione z dzieckiem								
2. niespokrewnione z dzieckiem	65	86	57	70	50	65	56	77
3. zawodowe niespokrewnione z dzieckiem	9	55	11	70	16	77	18 (w tym 6 w innych powiatach)	69

* **465-2=463 rodziny;** dwie rodziny posiadały dzieci spokrewnione z rodziną, jak również niespokrewnione z rodziną

- W 2008 roku nastąpił przyrost rodzin zastępczych, natomiast spadła liczba umieszczonych w nich dzieci. Związane jest to z ilością osób usamodzielnionych, która w roku 2008 przewyższała ilość nowych dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej.

Pomoc finansowa dla dzieci z rodzin zastępczych:

Do zadań systemu pomocy społecznej należy udzielanie pomocy finansowej dla dzieci umieszczonych na mocy postanowienia sądowego w rodzinie zastępczej po śmierci rodziców naturalnych, bądź po pozbawieniu, ograniczeniu lub zawieszeniu im praw rodzicielskich.

W roku 2008 na zapewnienie opieki dzieciom umieszczonym w rodzinach zastępczych przeznaczono **4 636 925 zł** (w formie świadczenia).

b. Rodzinne domy dziecka

W rodzinnych domach dziecka oferuje się dzieciom warunki opieki i wychowania zbliżone do panujących w rodzinie naturalnej. Maksymalnie w każdym domu może przebywać do 8 dzieci. Specyfiką tych domów jest umieszczanie w nich rodzeństwa z rodzin wielodzietnych, co umożliwia zapewnienie im opieki i wychowania bez konieczności rozdzielania rodzeństwa.

W 2008 roku w Gdańsku działało 5 rodzinnych domów dziecka, w których zabezpieczono opiekę 34 dzieciom.

Poniższa tabela przedstawia wykaz placówek i liczbę dzieci, którym zapewniono opiekę i wychowanie:

Tabela 15: Wykaz rodzinnych domów dziecka oraz liczby dzieci którym zabezpieczono w nich opiekę w 2008 roku.

Nazwa i adres placówki	Liczba miejsc, którymi placówka dysponuje	Liczba dzieci, którym zabezpieczono opiekę	Średni miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka
Placówka rodzinna "Dom przy Sercu" ul. Zator Przytockiego 4/2, 80-245 Gdańsk	7	7	2.161,89 zł.
Rodzinny Dom Dziecka Nr 1, 80-463 Gdańsk Żwirki i Wigury 1a/2	8	8	1.715,28 zł.
Rodzinny Dom Dziecka Nr 2, ul. Złota 12, 80-170 Gdańsk	6	6	2.725,21 zł.
Rodzinny Dom Dziecka Nr 3, ul. Lutniowa 31, 80-298 Gdańsk	7	6	1.594,31 zł.
Rodzinny Dom Dziecka Nr 4, ul. Skarżyńskiego 6b/4, 80-463 Gdańsk	7	7	2.183,02 zł.
	35	34	

Z uwagi na fakt, że w 2008r. został zmieniony dyrektor Rodzinnego Domu Dziecka nr 3, kierowanie do tej placówki dzieci następowało sukcesywnie. Wynikiem tego było jedno wolne miejsce. Nowo przyjmowane dzieci potrzebowały indywidualnego wsparcia i opieki oraz przystosowania do nowych warunków, które umożliwiały szybsze dojście do stabilizacji emocjonalnej.

Ad. 4) Pomoc instytucjonalna

Do zadań własnych powiatu należy:

„zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, w szczególności przez organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjno-opiekuńczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych, dla dzieci i młodzieży, w tym placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym, a także tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie⁶”.

Na terenie Gdańska w 2008 roku funkcjonowały następujące typy placówek opiekuńczo - wychowawczych:

⁶ Ustawa o Pomocy Społecznej, art.19.ust.4 (Dz. U. Nr 64 poz. 593 z póź. zm)

Tabela 16: Placówki opiekuńczo-wychowawcze w Gdańsku w 2008 roku

Ip	Typ placówki	Placówki prowadzone przez powiat			Placówki prowadzone przez podmiot niepubliczny		
		Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba dzieci, którym zabezpieczono opiekę	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba dzieci, którym zabezpieczono opiekę
2.	Interwencyjne	0	0	0	1	14	42
3.	Rodzinne	5	35	34	1	5	0*
4.	Socjalizacyjne	3	108	135	3	42	52
5.	Wielofunkcyjne	1	64	165	1	40	47
Razem		9	207	334	6	101	141

* umowa z Rodzinnym Domem Dziecka Gdańskiej Fundacji Innowacji Społecznej w Gdańsku została podpisana w grudniu 2008 roku, natomiast dzieci umieszczono w niej w styczniu 2009 roku po wystawieniu zgody na prowadzenie placówki przez Wojewodę Pomorskiego.

Ad. 5) Usamodzielnianie wychowanków

Do zadań własnych powiatu należy:

„przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze⁷”.

W roku 2008 łącznie usamodzielniło się **299** wychowanków, **w tym:**

a) z rodzin zastępczych: **175**

b) z placówek opiekuńczo – wychowawczych: **96**

c) z pozostałych placówek (zakłady poprawcze, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko dla nieletnich, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, specjalny ośrodek szkolno – wychowawczy): **28**

Pomoc w zakresie usamodzielnienia polegała na działaniach, które prezentuje poniższa tabela:

⁷ Ustawa o Pomocy Społecznej, art.19.ust.6 (Dz. U. Nr 64 poz. 593 z póź. zm)

Tabela 17: Formy pomocy dla usamodzielniających się wychowanków

Forma pomocy	Liczba osób	Kwota świadczeń
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	36	14 823 zł
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	271	1 072 581 zł
Uzyskanie odpowiednich warunków mieszkaniowych	59	134 360 zł
w tym: w mieszkaniu chronionym	9	28 954 zł
Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	53	256 038 zł
Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia	139	-
Praca socjalna	305	-

W 2008 roku funkcjonowały **3** mieszkania chronione, dla **9** dzieci usamodzielnianych.

6. Najważniejsze działania realizowane w 2008 roku w zakresie pomocy dziecku i rodzinie:

- we wszystkich placówkach prowadzony jest model indywidualnej pracy z dzieckiem i rodziną

Pogotowie Opiekuńcze

- zatrudniono specjalistów kontraktowych, których praca jest uzupełnieniem oferty Zespołu Specjalistycznego Poradnictwa Rodzinnego Pogotowia Opiekuńczego; w ramach realizacji projektów grantowych tj. „Specjalistyczne poradnictwo rodzinne” oraz „Jak sobie radzić z emocjami” zatrudniono specjalistów, którzy realizowali następujące zajęcia: psychoterapia, konsultacje z lekarzem psychiatrą, dogoterapia, doradztwo zawodowe, szkoła dla rodziców;
- wprowadzono monitoring - okolicy budynku placówki, ciągów komunikacyjnych oraz Zespołów Wychowawczych w celu polepszenia bezpieczeństwa podopiecznych PO;
- zorganizowano bezpieczny pokój przesłuchań – pomieszczenia spełniającego wymagane standardy wyposażenia m.in. w sprzęt audio-video;
- wyposażono pokój indywidualnej pracy z rodziną w sprzęt służący do videotreningu;
- poszerzono ofertę zajęć stanowiących alternatywę dla zachowań ryzykownych poprzez zajęcia w „Adrenalina Parku”;
- ze środków pozyskanych z programów z Gdańskiego Centrum Profilaktyki Uzależnień od Alkoholu zrealizowano projekt „Spotkania” – Program zajęć socjoterapeutycznych” (edycja trzecia), który obejmował zajęcia w zakresie:
  - o wspomaganie młodzieży pochodzącej ze środowisk dysfunkcyjnych, dotkniętych problemem uzależnień, bądź zagrożonych niedostosowaniem społecznym w lepszym radzeniu sobie z trudną sytuacją życiową,

- wspierania rozwoju dziewcząt przejawiających zaburzenia emocjonalne (stany depresyjne, lękowe) i pomoc w uzyskiwaniu równowagi psychicznej poprzez organizację zajęć plastycznych,
- ponadto zmodernizowano pomieszczenia wykorzystywane do prowadzenia zajęć plastycznych i socjoterapeutycznych;
- zrealizowano piątą edycję Programu profilaktyczno–sportowego „Na Fali”, którego celem była stymulacja rozwoju fizycznego dzieci poprzez rozwijanie umiejętności pływackich oraz nabycie umiejętności posługiwania się sprzętem żeglarskim, w tym jachtami i deskami windsurfingowymi

Gdańskie Domy Dla Dzieci (Dom Dziecka):

- w ramach programu naprawczego przeprowadzono 68 dzieci z budynku przy ul. Brzegi do pięciu filii :
  1. „Jodłowy Dom”, ul. Jodłowa 78,
  2. „Dom na Wzgórzu”, ul. Świętokrzyska 37,
  3. „Wiślany Dom”, ul. Turystyczna 26a,
  4. „Dom przy Lesie”, ul. Wiosłowa 23
  5. „Dom na Polanie”, ul. Wiosłowa 25
- w odremontowanych pomieszczeniach przy ul. Brzegi usytuowano administrację i mieszkanie chronione na 6 miejsc;
- pozyskano partnerów w środowiskach lokalnych (Zakoniczyn, Stogi, Sobieszewo, Świbno)
- prowadzono poradnictwo pedagogiczne i psychologiczne dla wychowanków oraz zajęcia z zakresu profilaktyki „Oswój swój świat”;
- zorganizowano zajęcia kulinarne w ramach projektu „Gotuj dla siebie” oraz „Kuchnia moim królestwem”. Celem projektów było zdobycie praktycznych umiejętności związanych z gotowaniem, obsługą sprzętów kuchennych, a także poznawanie zasad zdrowego żywienia;
- zrealizowano program terapeutyczno-rekreacyjny „Mój konik” zapewniający wychowankom hipoterapię;
- zrealizowano program sportowy „Rok 2008 na sportowo”, którego celem była organizacja treningów piłki nożnej;
- prowadzono autorski program plastyczny „Świat wokół nas widziany przez nas” – miał na celu kształcenie twórczej postawy i pobudzanie kreatywności, a także integrację grupową;
- zorganizowano wypoczynek wakacyjny „Piękno górskiej krainy” w ramach środków pozyskanych z GPPiRPA.

Placówka Rodzinna „Dom Przy Sercu”:

- praca z wychowankami oparta była na „Indywidualnym planie pracy z dzieckiem” i wspomagana programem profilaktycznym „Raz na wodzie, raz na lodzie VII” - program długofalowy, realizowany w domach rodzinnych z powodzeniem od kilku lat. Ma on na celu rozwijanie u dzieci alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

Ognisko Wychowawcze nr 3:

W roku 2008 nastąpiło większe zainteresowanie rodziców uczestnictwem w „Szkole dla Rodziców”. Działanie to ma na celu kształcenie w rodzicach umiejętności właściwego postrzegania potrzeb dzieci i prawidłowego ich zabezpieczania.

Stowarzyszenie Rodzin Zastępczych i Adopcyjnych „Pelikan”:

W celu dotarcia do większej liczby potencjalnych kandydatów na rodziny zastępcze w roku 2008 Stowarzyszenie wydając 4 numery gazetki środowiskowej „Rodzina Plus” w nakładzie 8000szt, a także dzięki działaniom informacyjnym m.in. w lokalnych mediach przybliżyło mieszkańcom potrzeby Gdańska w zakresie opieki zastępczej. Pracą z rodziną biologiczną objęto 32 rodziny, w tym 42 osoby. Ponadto Ośrodek objął szkoleniem 19 rodzin biologicznych.

Dom Integracyjno Rodzinny:

Realizując program naprawczy placówki według planu pracy przygotowywano lokal mieszkalny przy ul. Batorego 4 na adaptację mieszkania usamodzielnienia dla 10 wychowanków placówki. Ponadto kontynuowano realizację programu profilaktycznego dot. pełnienia ról rodzicielskich. Dzieci brały udział w organizowanych przez Radę Miasta Gdańska konkursach zajmując I miejsca: „Gdańska Choinka”, „Gdańsk Światłem Malowany”.

Placówka podejmowała również działania z zakresu profilaktyki przeciwdziałania alkoholizmowi poprzez realizację projektów, na które pozyskiwała środki z GPPiRPA:

1. Program „Ja i moi rodzice – kulturalnie”
2. Program „Raz na wodzie, raz na lodzie”
3. Program „Mieszkańcy Jaśkowej Doliny 69 wypoczywają”

DIR pozyskał również fundusze od Towarzystwa „Nasz Dom” na realizację Konkursu Literackiego „Jestem Niepowtarzalny”.

Rodzinny Dom Dziecka Nr 2

Sukcesem z roku 2008 jest poprawa wyników w nauce oraz zachowania wychowanków. Możliwe to było dzięki uczestnictwie dzieci w zajęciach dodatkowych z zakresu readaptacji

społecznej, w tym wyjazdy wakacyjne: wycieczka do Zakopanego, kolonie w Warzenku, obóz żeglarski.

Rodzinny Dom Dziecka Nr 3:

Szczególną wagę w roku 2008 placówka zwróciła na kształtowanie u dzieci poczucia bezpieczeństwa i własnej wartości, a także na utrzymywanie kontaktów z rodziną biologiczną dziecka. Taki kierunek pozwolił na zapewnienie dzieciom rodzinnej atmosfery.

VII. POMOC DLA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Zadania z zakresu opieki nad osobą starszą i niepełnosprawną są realizowane poprzez:

1. Środowiskowe formy wsparcia:

- Dzielne Domy Pomocy
- Środowiskowe Domy Samopomocy
- Kluby Samopomocy
- Mieszkania chronione
- Warsztaty terapii zajęciowej

2. Instytucjonalne formy wsparcia:

- Rodzinne Domy Pomocy
- Domy Pomocy Społecznej

Środowiskowe formy wsparcia mają na celu pomoc osobie starszej lub niepełnosprawnej w przezwyciężaniu trudności funkcjonowania w środowisku zamieszkania.

Tabela 18: Liczba placówek wsparcia środowiskowego i liczba osób z nich korzystających w 2008r.

lp	Typ placówki	Liczba placówek	Liczba osób korzystających
1.	Mieszkanie chronione	4	7
	W tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi	1	3
2.	Warsztaty terapii zajęciowej	6	277
3.	Środowiskowe Domy Samopomocy	8	219
4	Dzielne Domy Pomocy	5	250
5	Kluby Samopomocy	2	34

Brak możliwości wsparcia osób starszych lub niepełnosprawnych udzielanego w ich środowisku zamieszkania poprzez wykorzystanie wszystkich możliwych form z zakresu wsparcia przez rodzinę lub środowisko w tym usługi opiekuńcze, stwarza konieczność wsparcia

w formie całodobowej pomocy instytucjonalnej. W roku 2008 w Gdańsku funkcjonowały z tego zakresu dwie formy:

- Rodzinne Domy Pomocy
- Domy Pomocy Społecznej

Tabela 19: Liczba placówek wsparcia instytucjonalnego i liczba osób z nich korzystających w roku 2008

Lp.	Typ placówki	Liczba placówek	Liczba osób korzystających
1.	Rodzinne Domy Pomocy	4	27
2.	Domy Pomocy Społecznej	7	582

Za sukces roku 2008 uznać należy:

- powstanie nowych Rodzinnych Domów Pomocy na ul. Hebanowskiego i ul. Maszynowej
- otwarcie mieszkania chronionego przy ul. Grunwaldzkiej 127/2a,
- stworzenie całodobowych miejsc okresowego pobytu przy ośrodkach wsparcia w Nowym Stawie przy ul. Mickiewicza 32, prowadzonych przez Stowarzyszenie na Rzecz osób Bezdomnych Dom Modlitwy Agape,
- stworzenie miejsc interwencyjnych przy:
  - DDP ul. Hynka 12 (2 miejsca)
  - DPS ul Turystyczna (1 miejsce),
- otwarcie Środowiskowego Domu Samopomocy św. Anny i Joachima dla osób z chorobą Alzheimera, przy ul. Sucheja 3, prowadzonego przez Fundację Marcus,
- utworzenie 5 miejsc dla osób z chorobą Alzheimera w Dziennym Domu Pomocy przy ul. Sterniczej 2
- otwarcie Klubu Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi przy ul. Chopina 42,
- przekazanie Środowiskowego Domu Samopomocy przy ul. Chopina 42 do realizacji zadania przez organizację pozarządową – Fundację Oparcia Społecznego Aleksandry – FOSA,
- rozdysponowanie przez Referat ds. Osób Niepełnosprawnych dodatkowych środków finansowych w ramach PFRON,
- zorganizowanie VI edycji festiwalu twórczości osób niepełnosprawnych „Pozapozy” oraz III miejskiego Balu Seniora i III Dyskoteki dla osób niepełnosprawnych „Fortyfikanie”
- rozstrzygnięcie konkursu „Miejsce przyjazne osobom niepełnosprawnym”.
- zorganizowanie wspólnie z Politechniką Gdańską warsztatów studenckich „Miasta bez barier”,

- likwidacja barier transportowych w DPS-ach - zakup 2 samochodów przystosowanych dla niepełnosprawnych w ramach programu PFRON „Wyrównywanie różnic między regionami”
- otrzymanie środków finansowych z MPiPS na realizację zadania „Asystent w dżungli” w ramach budowanej sieci oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Trudności napotkane podczas realizacji zadań w 2008 roku:

- problemy z wdrożeniem w życie finansowania usług pielęgniarstwa w domach pomocy społecznej położonych na terenie Gdańska ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia. W tym zakresie podejmowane są systematyczne działania w celu uregulowania tej kwestii.

VIII. FORMY PRACY Z KLIENTEM PROWADZONE W 2008R.

W roku 2008 wprowadzono wiele nowych form pracy z klientem, głównie w ramach realizowanych projektów europejskich:

1. „Systematycznie do celu”

Celem projektu jest zwiększenie aktywności społeczno-zawodowej osób bezrobotnych, poszukujących lub nie pozostających w zatrudnieniu, będących w wieku aktywności zawodowej i korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej.

Cele szczegółowe:

- nabycie umiejętności społecznych przez beneficjentów projektu, w tym: zwiększenie poczucia własnej wartości, podniesienie umiejętności autoprezentacji, wzbudzenie potrzeby funkcjonowania w społeczeństwie, podniesienie kompetencji i kwalifikacji społecznych osób niepełnosprawnych;
- zwiększenie praktycznych umiejętności w zakresie powrotu na rynek pracy;
- zwiększenie więzi rodzinnych (poprawa wydolności wychowawczych rodzin, nabycie umiejętności godzenia obowiązków wychowawczych z aktywnością zawodową);
- wzrost dostępności do bezpłatnego poradnictwa społeczno-zawodowego.

a. osiągnięcia

Projektem objęto **218 osób**, w tym ze 143 z nich podpisało kontrakty socjalne. Szczegółowy wykaz beneficjentów prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 27: Beneficjenci projektu „Systematycznie do celu”

Rezultaty	Ilość osób
Wszyscy beneficjenci, w tym:	218
Kontrakty socjalne, w tym indywidualne programy wychodzenia z bezdomności	143
Ilość Beneficjentów Ostatecznych objętych wsparciem na rzecz integracji osób niepełnosprawnych	15
Ilość Beneficjentów objętych Programem Aktywności lokalnej	60

Jak pokazuje tabela wśród osób otrzymujących wsparcie w ramach projektu najczęściej odnotowano osób bezdomnych oraz niepełnosprawnych

b. formy pracy

Cele projektu były realizowane poprzez następujące formy pracy z klientem

- **videotrening komunikacji (Video Interaction Training)** - metoda pracy z rodziną w domu z zastosowaniem kamery video. Tą formę pomocy zastosowano dla rodzin z problemami wychowawczymi i społecznymi, w tym :

- rodzin wieloproblemowych, w których rodzice na skutek braku pozytywnych wzorców komunikacyjnych lub doświadczania problemów (np. ubóstwa, braku wykształcenia) nie zdołali stworzyć prawidłowych relacji ze swoimi dziećmi,
  - rodzin z dziećmi z syndromem ADHD (trudności w koncentracji uwagi, pobudzenie psychoruchowe),
  - rodzin z dziećmi o zaburzonym rozwoju społecznym, a zwłaszcza o zaburzonej predyspozycji do inicjowania kontaktu,
  - rodzin zastępczych i adopcyjnych- metoda pomocna w budowaniu prawidłowych więzi emocjonalnych pomiędzy rodzicami a ich przybranymi dziećmi.
- **Superwizja dla pracowników socjalnych** - wzajemna wymiana doświadczeń mająca na celu znalezienie źródła problemu i dochodzenia do nowych rozwiązań. Superwizja pomaga wprowadzać istotne zmiany w sposobach pracy i ją polepszać.
  - **Treningi umiejętności społecznych**, w tym:
    - **trening budżetowy** – polega na wyuczeniu umiejętności racjonalnego gospodarowania środkami finansowymi: określenie stopnia ważności potrzeb, naukę planowania wydatków;
    - **trening w prowadzeniu gospodarstwa domowego** - ze szczególnym uwzględnieniem nawyków dbałości o higienę osobistą i środowiska zamieszkania;
    - **trening żywnościowy** - w postaci przygotowywania racjonalnych posiłków dla dzieci i rodziny;
    - **trening kompetencji wychowawczych** – polega na wyuczeniu umiejętności sprawowania prawidłowej opieki nad dziećmi;
    - **trening umiejętności spędzania czasu wolnego** - polega głównie na umożliwieniu klientom rozrywki i rekreacji, a także na poszukiwaniu i rozwijaniu ich zainteresowań (poznawanie nowych miejsc, kontakt z przyrodą, odkrywanie zdolności);
    - **trening samoobsługi i higieny** - klienci uczą się utrzymania higieny ciała, dbania o wygląd (np. dobór garderoby, fryzury), utrzymania higieny otoczenia;

- **trening zaradności życiowej i funkcjonowania w codziennym życiu** - m.in. dotyczy przygotowania posiłków, prania, dbania o osobistą higienę, gospodarowania pieniędzmi, a także nauki załatwiania spraw w urzędach i instytucjach;

- **trening umiejętności społecznych i interpersonalnych** – obejmuje: nawiązywanie i utrzymywanie kontaktów społecznych, aktywność i odpowiedzialność, motywowanie do funkcjonowania w oparciu o własne możliwości, w tym aktywizację w celu znalezienia zatrudnienia (np. przygotowanie dokumentów aplikacyjnych niezbędnych do poszukiwaniu pracy).

- **Wyjścia uspołeczniające i poprawa wyglądu**

Mają na celu aktywizację klientów poprzez wskazanie im pewnych wzorców, których bardzo często byli pozbawieni ze względu na ubóstwo i uwarunkowania środowiskowe.

Osoby, z którymi są podpisywane kontrakty socjalne uczestniczyły w następujących przedsięwzięciach:

- wizyty u fryzjera oraz porady z zakresu wizażu,
- wizyty u stomatologa i uporządkowanie stanu uzębienia,
- wyjścia do kawiarni i kina,
- rodzinne wyjścia do restauracji, na kręgle, basen itp.

- **Grupy wsparcia dla beneficjentów**

Przez okres trwania projektu uczestnicy mogli korzystać z zajęć w grupach wsparcia, które pozwalają na bieżącą analizę pojawiających się problemów.

Grupy wsparcia mają na celu:

- wymianę informacji na temat sposobów radzenia sobie w konkretnych sytuacjach,
- minimalizowanie poczucia osamotnienia w problemach,
- poprawę samopoczucia,
- poprawę funkcjonowania społecznego.

Uczestnicy projektu mogli też korzystać z indywidualnego doradztwa psychologicznego.

2. „Razem dla siebie, razem dla innych”

Celem projektu było wsparcie osób po 45 roku życia, pozostających bez pracy, mieszkańców Gdańska nie zarejestrowanych w PUP oraz nie posiadających przeciwwskazań zdrowotnych do zatrudnienia poprzez komplementarne działania i zmianę ich statusu.

Projekt rozpoczęły badania mające na celu zidentyfikowania potrzeb osób po 45 roku życia pozostających bez zatrudnienia (również osoby niepełnosprawne mające wskazania do pracy, a także osoby po opuszczeniu zakładu karnego i z problemem alkoholowym). Dzięki badaniom

było możliwe dostosowanie zawartości merytorycznej projektu do faktycznych potrzeb beneficjenta ostatecznego.

a. osiągnięcia

Działaniami projektu zostało objętych 40 osób, z którymi zostały podpisane kontrakty socjalne.

Tabela nr 28: Beneficjenci projektu „Razem dla siebie, razem dla innych”

Rezultaty	Ilość osób
Aktywizacja i nabycie kompetencji przez osoby: <ul style="list-style-type: none"> • pozostające bez zatrudnienia • nie zarejestrowane w PUP • mieszkańcy Gdańska	40
Kontrakty socjalne	40
Badanie dotyczące pozostawania poza rynkiem pracy wśród osób po 45 roku życia	240 osób
Ilość Beneficjentów objętych Programem Aktywności Lokalnej	60

b. formy pracy

Beneficjenci otrzymują stałe wsparcie psychologiczne realizowane poprzez zajęcia prowadzone przez psychologów w zakresie poprawy:

- komunikacji społecznej,
- wzrostu samooceny,
- nabycia codziennego obowiązku wychodzenia z domu,
- asertywności i radzenia sobie z krytyką,
- komunikacji werbalnej i niewerbalnej,
- radzenia sobie z konfliktem i stresem.

Uczestnicy projektu brali udział w szkoleniach z zakresu aktywizacji zawodowej (nauka technik aktywnego poszukiwania pracy, przygotowanie dokumentów aplikacyjnych).

W następnej fazie projektu beneficjenci będą uczestniczyli w szkoleniach obejmujących praktyczną naukę zawodu w zakresach:

- prace remontowo-budowlane,
- obsługa maszyn czyszcząco -sprzątających ,
- wizaż i stylizacja paznokci.

3. Inne formy pracy podejmowane w 2008 r.

- szkolenia, publikacje informatorów poradnictwa społecznego,
- opracowywanie Gdańskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- opracowanie i realizacja Gdańskiego Programu Wychodzenia z Bezdomności na rok 2008 i na rok 2009,

- przygotowanie projektu Modelu Pomocy Osobom z Chorobą Alzheimera,
- opracowanie zasady funkcjonowania punktu wsparcia środowiskowego dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- wprowadzono pilotażem opracowany w MOPS projekt standardów pracy socjalnej,
- prace nad „Zintegrowanymi Działaniami na rzecz Powrotu Dziecka do Rodziny Biologicznej”.

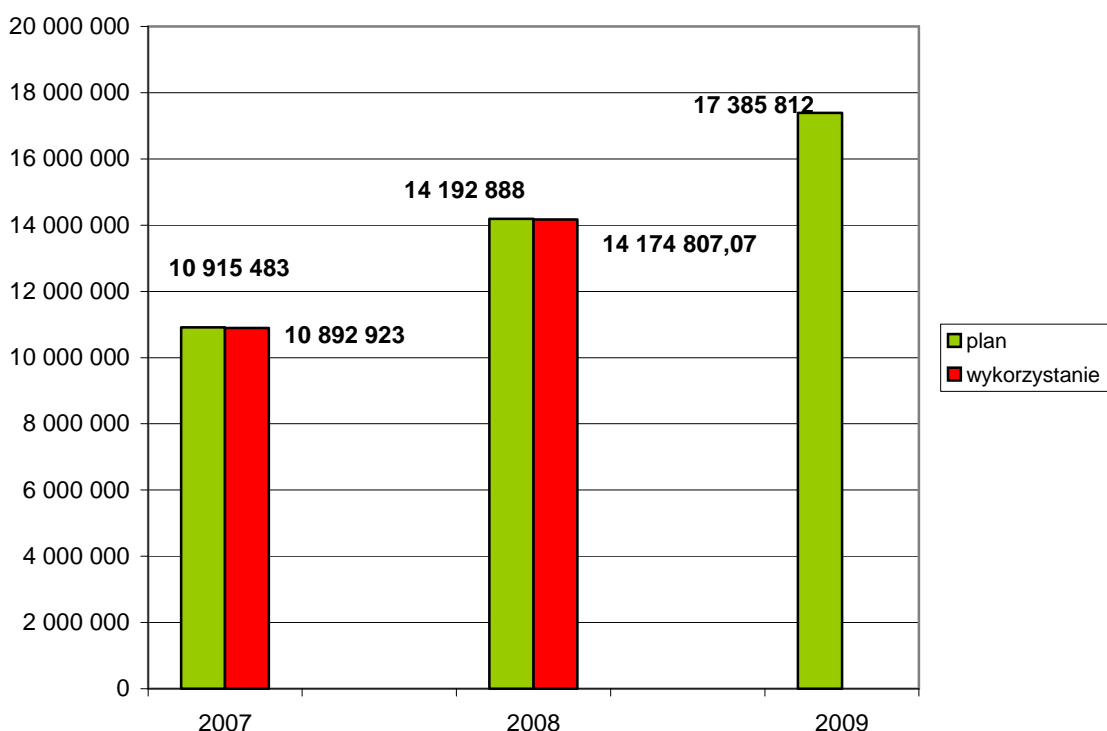
IX. WSPÓŁPRACA Z PODMIOTAMI NIEPUBLICZNYMI W RAMACH ZLECENIA ZADAŃ POMOCY SPOŁECZNEJ W 2008R.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z podmiotami niepublicznymi w ramach zlecenia zadań z zakresu pomocy społecznej.

Każdego roku w planie finansowym MOPS przewidziane są środki na dotacje wynikające z Zarządzeń Prezydenta Miasta Gdańska na realizację ww. zadań przez podmioty niepubliczne.

Zestawienie kwot przeznaczonych na dotacje w latach 2007-2009 przedstawia poniższa tabela.

Wykres nr 10: Porównanie kwot przeznaczonych na dotacje w latach 2007- 2009

Planowane dotacje w 2008 roku w stosunku do roku 2007 zwiększyły się o **23%**, a zaplanowane na 2009 rok są większe w porównaniu do roku 2008 o **18%**.

Wzrost dotacji na realizację zadań wynika z ilości inicjatyw ze strony podmiotów niepublicznych w odpowiedzi na zadania jakie pomoc społeczna przekazuje do realizacji tym

podmiotom. Porównując dane z 2007 i 2008 należy podkreślić, że zarówno liczba umów z podmiotami niepublicznymi, jak i liczba realizowanych projektów wzrosła:

- Liczba podpisanych w 2007 roku umów: **83**
- Liczba podpisanych w 2008 umów: **90**
- Liczba realizowanych projektów w 2007 r: **94**
- Liczba realizowanych projektów w 2008r: **101**

Zestawienie liczby projektów realizowanych w latach 2007 i 2008 przez podmioty niepubliczne w podziale na grupy odbiorców przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 29: liczba projektów realizowanych przez podmioty niepubliczne w latach 2007-2008 w podziale na poszczególne grupy odbiorców

Grupy odbiorców		Bezrobotni	Niepełnosprawni przewlekle chorzy	Osoby starsze	Bezdomni	Dzieci i młodzież	Osoby ubogie	Mieszkańcy Gdańska- różnorodne grupy
Liczba projektów	Rok 2007	4	29	6	14	20	8	13
	Rok 2008	6	34	21	12	24	4	89

Jak pokazują powyższe dane, w roku 2008 podmioty niepubliczne zrealizowały najwięcej projektów skierowanych do następujących grup:

- osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych
- dzieci i młodzieży

Największy wzrost liczby projektów odnosił się do osób starszych, projektów skierowanych do tej grupy było o 5 więcej niż w roku poprzedzającym. Było to odpowiedzią na zwiększone zapotrzebowanie w tym obszarze związane ze starzeniem się społeczeństwa.

X. WYBRANE ZAGADNIENIA Z DZIAŁALNOŚCI MOPS

1. Koordynacja Gdańskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do roku 2015

Gdańska Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych do roku 2015 ukierunkowuje wszystkie działania na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie.

Zadania podejmowane w zakresie koordynacji i monitorowania GSRPS w 2008 r. obejmowały:

- 1) sporządzenie sprawozdania z realizacji uchwały w sprawie przyjęcia SRPS za rok 2007 oraz przedstawienie prezentacji na Zespole Monitorująco – Wdrożeniowym ds. SRPS i Komisji Spraw Społecznych i Ochrony Zdrowia RMG oraz przygotowanie sprawozdania za I półrocze 2008 r.;
- 2) opracowanie Raportu ewaluacyjnego wraz z wnioskami
- 3) zapewnienie doradztwa metodycznego dla realizatorów GSRPS, Zespołu Monitorująco – Wdrożeniowego ds. GSRPS, kadry systemu pomocy społecznej (łącznie 63 indywidualne konsultacje) oraz rozpowszechnianie zmienionej GSRPS i Poradnika metodycznego dla koordynatorów celów oraz realizatorów Strategii;
- 4) organizację i obsługę prac Zespołu Monitorująco – Wdrożeniowego.

W 2008 roku w ramach prac Zespołu Monitorująco – Wdrożeniowego ds. GSRPS do roku 2015 odbyło się 11 posiedzeń: 4 posiedzenia Zespołu oraz 7 posiedzeń podzespołów roboczych. Zespół podjął 1 uchwałę w sprawie przyjęcia harmonogramu prac Zespołu na rok 2008 oraz 6 stanowisk w sprawach: 1 w sprawie zmian w składzie osobowym Zespołu, 5 w sprawie opinii dot. projektów programów realizujących cele GSRPS. Zakres prac ZMW obejmował:

- Analizę wniosków ze sprawozdania SRPS za rok 2007 i I półrocze 2008 r. oraz analizę obecności członków ZMW w posiedzeniach w 2007 roku;
- Ukierunkowanie prac nad opracowaniem Raportu ewaluacyjnego GSRPS – edycja 2008;
- Prace nad koncepcją systemu promocji dobrych przykładów praktyki społecznej i skutecznie zrealizowanych programów działania w ramach GSRPS;
- Propozycję prac nad aktualizacją wskaźników do GSRPS na rok 2008;
- Propozycję ukierunkowania prac lokalnych zespołów interdyscyplinarnych przeciwdziałających patologiom społecznym;
- Propozycję ukierunkowania prac nad zintegrowaniem procesu diagnozowania problemów społecznych w Gdańsku w oparciu o ujednolicony system sprawozdawczy;

- Ocenę pod kątem zgodności z celami GSRPS oraz obowiązującym standardem programów realizujących cele GSRPS projektów aktów prawnych wdrażających programy;
- Konsultacje programu V konferencji upowszechniającej rezultaty GSRPS.

Przygotowano również projekt zmian do zarządzenia PMG w sprawie zarządzania SRPS (aktualizacja koordynatorów celów głównych i szczegółowych, modyfikacja koncepcji i procedury zarządzania SRPS) w związku ze zmianami w dokumencie GSRPS wprowadzonymi w styczniu 2008 roku oraz zmianami organizacyjnymi i kadrowymi. Projekt zarządzenia zmieniającego jest w trakcie procedowania.

Promocja i upowszechnianie dokumentu Strategii i dobrych praktyk odbywa się poprzez organizowaną corocznie konferencję, e-Biuletyn GSRPS, internetowe Forum GSRPS oraz cykliczne spotkania z organizacjami pozarządowymi. Dokument upowszechniany jest w wersji elektronicznej i drukowanej.

Przygotowano Zarządzenie PMG Nr 29/08 z dnia 8 stycznia 2008 r., w sprawie przyjęcia Standardu programów realizujących cele Gdańskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do roku 2015. Celem przyjęcia standardu jako obowiązującego było umożliwienie prowadzenia monitorowania i ewaluacji programów realizujących cele GSRPS, które są przyjmowane do realizacji w drodze uchwał RMG spójnie z systemem monitorowania i ewaluacji Strategii.

2. Aktywizacja społeczności lokalnych

W Ośrodku funkcjonuje Centrum Aktywności Lokalnej, które służy aktywizowaniu społeczności lokalnej i tworzeniu poczucia przynależności do danego miejsca i danej grupy mieszkańców.

CAL, którego motto brzmi *„Pomóżmy ludziom, żeby pomogli sami sobie”*, jest metodą organizowania i aktywizowania środowiska.

W grudniu 2008 roku CAL otrzymał certyfikat jakości „Centrum Aktywności Lokalnej” od Stowarzyszenia Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej Warszawie

Najważniejsze działania CAL w 2008r.

- zrealizowano 21 projektów, nastawionych na rozwijanie aktywności społecznych,
- zorganizowano 19 festynów, których celem było rozwijanie tożsamości ze środowiskiem lokalnym wśród mieszkańców,
- kontynuowano działalność istniejących i zawiązano 8 nowych koalicji lokalnych, mających duże znaczenie dla rozwoju społeczności,
- prowadzono działalność 14 klubów seniora i 5 klubów wolontariusza.

Jednym z narzędzi pracy środowiskowej są projekty, które gwarantują usystematyzowaną pracę zespołu skupionego wokół poszukiwania rozwiązań określonego problemu społecznego. Oto przykłady niektórych z nich:

"Czerwiec Aktywnych Społeczności":

Jest to ogólnopolska społeczno-edukacyjna akcja promująca obywatelskie działania na rzecz rozwoju społeczności lokalnych. Koordynatorem przedsięwzięcia na terenie Polski jest Stowarzyszenie Centrum Aktywności Lokalnej w Warszawie.

W ramach akcji, w Gdańsku CAL zorganizował po raz trzeci **"Targi Inicjatyw Obywatelskich"**. Impreza odbyła się w Teatrze Leśnym w Gdańsku-Wrzeszczu, a laureatem targów zostało Stowarzyszenie "Klub Przyjaciół Strzyży", które za najciekawszą inicjatywę otrzymało „**Bursztynowe jabłko**”. Beneficjentami targów było 11 organizacji pozarządowych.

Partnerem w przygotowaniach imprezy był Komitet Inicjatyw Lokalnych, który równolegle zorganizował II Wielki Festyn Rodzinny 'Wrzosowisko'.

Starszy Brat Starsza Siostra:

Projekt ma charakter długofalowy, jest realizowany od 2001 roku. Wolontariusze, którymi są licealiści i studenci mający dobre wyniki w nauce i inicjatywę, podpisują kontrakt rocznej pracy z dzieckiem (na którą wyrażają zgodę rodzice). Dzieci uczą się od nich pozytywnych wzorców zachowań poprzez modelowanie. Wolontariusze pokazują dzieciom swój świat, swoje domy, rodziny i zainteresowania. Do projektu włączono szkoły, wyższe uczelnie, np. Uniwersytet Gdański, Centrum Wolontariatu w Gdańsku oraz harcerstwo. W 2008 roku beneficjentami programu było 45 dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.

Festyn Hokejowy:

Celem festynu zorganizowanegoostał zorganizowany w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Stoczniowca, Gdańskim Klubem Sportowym Stoczniovec oraz Gdańskim Centrum Profilaktyki Uzależnień od Alkoholu było:

- zorganizowanie aktywnej formy spędzania czasu wolnego dla całych rodzin,
- promowanie bezalkoholowego stylu życia,
- profilaktyka przeciw dopingowa wśród dzieci i młodzieży,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- rozbudzenie zainteresowania sportem wśród dzieci i młodzieży oraz ukazanie możliwości dobrej zabawy w gronie rodzinnym

Adresatami festynu były przede wszystkim rodziny – klienci MOPS, wychowankowie Rodzinnych Domów Dziecka, młodzież szkolna, dziecięce oraz młodzieżowe kluby i drużyny sportowe a także wszystkie rodziny mieszkające i przebywające w Gdańsku.

3. Współpraca zagraniczna oraz projekty finansowane ze środków UE

a. Głównymi celami współpracy zagranicznej Ośrodka w roku 2008 były:

- doskonalenie zawodowe kadry systemu pomocy społecznej
- podejmowanie inicjatyw sprzyjających przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu grup szczególnego ryzyka

Wyżej wymienione cele były realizowane poprzez inicjatywy podejmowane z następującymi partnerami:

- **AWO BREMEN (Niemcy)** - współpraca w ramach przygotowania projektu oraz wniosku o dofinansowania projektu „Dużi dla małych” w ramach Programu Grundtvig.
- **VITALIS (Niemcy), A.I.G.S. (Belgia)** - realizacja partnerskiego projektu „Opiekun usamodzielnienia doradcą zawodowym młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze” realizowanego w okresie grudzień 2007 – maj 2008, w ramach Programu Leonardo da Vinci Wymiany i Staże.
- **VSA LITHUANIA „GUBOJA” (Litwa)** - polsko-litewska współpraca plastyczna artystów niepełnosprawnych.
- **EUROCITIES (Bruksela)** - wymiana doświadczeń w zakresie wdrażania Strategii z partnerami zaangażowanymi w prace *Grupy Roboczej ds. Integracji Społecznej* w ramach EUROCITIES.

b. projekty realizowane w MOPS:

1) współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki:

- **Projekt „Razem dla siebie, razem dla innych”** – realizowany od 01.06.2008r. w ramach Poddziałania 6.1.1 PO KL, osiągnięciem jest fakt, iż projekt znalazł się na trzeciej pozycji w województwie pomorskim podczas oceny merytorycznej (114,5/120), pozyskana wartość dofinansowania z Europejskiego Funduszu Społecznego - **1 131 400,00 zł.**

- **Projekt „Projekt badawczy Ekskluzja II** - badanie wykluczenia społecznego i ubóstwa w Gdańsku. Projekt był realizowany w okresie 1.06-31.12.2008 r. w ramach Poddziałania 7.2.1. Projekt uzyskał maksymalną ilość punktów podczas oceny merytorycznej na etapie wnioskowania. Pozyskana wartość dofinansowania z Europejskiego Funduszu Społecznego – **97 150,00 zł.**

- **Projekt „Systematycznie do celu”** – realizowany w okresie 1.06.-31.12.2008 r. w ramach Poddziałania 7.1.1. Pozyskana wartość dofinansowania z Europejskiego Funduszu Społecznego - **1 422 756,00 zł.**

2) współfinansowane w ramach Programu Unii Europejskiej - Leonardo da Vinci – Wymiany i Staże

- **Projekt „Opiekun usamodzielnienia doradcą zawodowym młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze”** Projekt był realizowany w okresie od listopada 2007 do końca maja 2008 r. Celem projektu była wymiana doświadczeń zawodowych beneficjentów w zakresie metod i narzędzi pracy dotyczących indywidualnego poradnictwa oraz aktywizacji zawodowej usamodzielnianych wychowanków poprzez międzynarodową wymianę doświadczeń instytucji działających na polu pomocy społecznej w Belgii i Niemczech. Wartość dofinansowania do realizacji projektu: **31 995 EURO**.

XI. DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNO-PROMOCYJNA MOPS W GDAŃSKU

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdańsku realizuje założenia Miasta w zakresie polityki informacyjnej oraz promocyjnej na rzecz mieszkańców, przede wszystkim rodzin objętych wsparciem lub potrzebujących pomocy. Ośrodek między innymi edukuje, pomaga w trudnych życiowych sytuacjach, prowadzi akcje i kampanie społeczno – informacyjne adresowane do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

1. Działania promocyjne Ośrodka (kampanie)

- promocja projektu systemowego „Systematycznie do celu”,
- promocja projektu systemowego "Razem dla siebie, razem dla innych",
- kampania na rzecz tworzenia w mieście rodzinnych domów dziecka (charakter długofalowy),
- kampania na rzecz tworzenia w mieście rodzin zastępczych (charakter długofalowy)
- kampania na rzecz tworzenia w mieście rodzinnych domów pomocy (charakter cykliczny),
- kampania społeczno – czytelnicza „Książka dla seniora” (odbiorcy - osoby starsze, niepełnosprawne głównie z domów pomocy społecznej oraz dziennych domów pomocy),
- kampania informacyjna o świadczeniach rodzinnych (prowadzona od czerwca - początek kolejnego roku zasiłkowego),
- kampania społeczno – informacyjna na rzecz osób bezdomnych,
- akcja feryjna na rzecz dzieci objętych wsparciem (zimowy wypoczynek dla najmłodszych),
- akcja wakacyjna na rzecz dzieci (letni wypoczynek dla najmłodszych podopiecznych MOPS),
- akcja promująca działania MOPS w ramach CAL (m.in. imprezy plenerowe, Targi Inicjatyw Obywatelskich),
- akcje medialne związane z promocją rozmaitych projektów, realizowanych przez gdański MOPS (m.in. „Sami dla siebie” i „Muzyka łączy pokolenia” na rzecz seniorów).

2. Współpraca z mediami:

A) Główni partnerzy medialni - „Dziennik Bałtycki”, „Gazeta Wyborcza”, TVP Info, Radio Gdańsk, Radio Plus, Radio Złote Przeboje, Radio Zet, Radio Hit FM oraz TVN i TVN24.

3. Współpraca rzecznika MOPS z rzecznikami prasowymi innych instytucji:

- pracownicy Referatu ds. Informacji i Komunikacji Społecznej Urzędu Miejskiego w Gdańsku
- rzecznik Wojewody Pomorskiego,

- rzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

4. Wydawnictwa własne – 4 numery kwartalnika „Pomoc” – wymiana i rozpowszechnianie informacji o ważnych przedsięwzięciach Ośrodka.

XII. DZIAŁANIA PODEJMOWANE W CELU POPRAWY WARUNKÓW PRACY W MOPS

1. w zakresie remontów:

- wykonano remont pomieszczeń na I piętrze w budynku przy ul. Leczkowa 1a, dla potrzeb MOPS uzyskano 5 pokoiów biurowych i dwa pomieszczenia gospodarcze; wymieniono instalacje elektryczne i teletechniczne,
- w budynku DDP i ŚDS przy ul. Wajdeloty 28A wykonano remont kominów i odprowadzenia wód opadowych z dachu, uzupełniono odbojnice i zabezpieczenia narożników na korytarzach,
- w budynku przy ul. Wolności 16 wyremontowano dwa pomieszczenia biurowe na I piętrze oraz wyremontowano wejście do budynku,
- w budynku przy ul. Dyrekcyjnej 5 w pomieszczeniach biurowych i na korytarzach III i IV piętra wymieniono posadzki, drzwi, wykonano malowanie, wymieniono instalację elektryczną i teletechniczną,
- w budynku przy ul. Chopina 42 wykonano cyklinowanie i lakierowanie parkietów oraz pomalowano pomieszczenia,
- w budynku ŚDS przy ul. Nowiny 7 wymieniono okładzinę na schodach zewnętrznych na płytki gresowe antypoślizgowe, przełożono kostkę brukową na podjeździe do zaplecza kuchni, wymieniono posadzki na panele drewniane, pomalowano pomieszczenia.

2. w zakresie inwestycji:

- przebudowano i zaadaptowano II część budynku przy ul. Kisielewskiego 12 dla potrzeb realizacji zadań Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, utworzono dwa mieszkania chronione i dwie świetlice środowiskowe – dla młodzieży oraz dla osób starszych,
- przebudowano dom jednorodzinny przy ul. Modrej 69b dla potrzeb placówki opiekuńczo wychowawczej typu socjalizacyjnego; zgodnie z programem naprawczym placówki w budynku zamieszka 14 wychowanków MORS co pozwoli na sukcesywne zwalnianie pomieszczeń w budynku przy ul. Leczkowa 1a docelowo przeznaczonego dla potrzeb biurowych MOPS.

3. w zakresie wyposażenia:

- przeniesiono pracowników WPDR do nowo wyremontowanych pomieszczeń w budynku przy ul. Powstańców Warszawskich 25,
- część pracowników WKA przeniesiono do nowo wyremontowanych (większych) pomieszczeń w budynku przy u. Leczkowa 1A,
- zakupiono meble na dla pracowników Ośrodka (w tym na potrzeby realizacji projektu „Systematycznie do celu”, WŚR, WPDR, WF, mieszkań chronionych, Filii, WPIRON, DDP I, DDP II, ŚDS III, pomieszczeń przy ul. Kisielewskiego 12),
- na bieżąco zabezpieczano stanowiska pracy w niezbędne wyposażenie (w tym, kserokopiarki, faksy, telefony, niszczarki, wentylatory),
- wymieniono na nowszy typ centralę alarmową w budynku ul. Marynarki Polskiej 134A oraz zainstalowano nową centralę alarmową na I piętrze w budynku ul. Powstańców Warszawskich 25.

4. w zakresie komputeryzacji:

- rozszerzono system elektronicznego obiegu spraw i dokumentów (Mdok) w Ośrodku,
- zakupiono sprzęt komputerowy akcesoria i oprogramowanie,
- zakupiono oprogramowanie antywirusowe, a także zaktualizowano Politykę Bezpieczeństwa Informacji,
- wdrożono 5 modułów systemu informatycznego OTAGO (WYBUD, WPBUD, KADRY, PŁACE, GRU). Zakupiono serwer dla systemu oraz dodatkowe licencje modułów WPBUD, WYBUD systemu OTAGO, zorganizowano szereg szkoleń dla użytkowników systemu,
- uruchomiono system Samorządowa elektroniczna platforma internetowa (SEPI),
- wykupiono abonament na użytkowanie oprogramowania Lexis Nexis,
- rozszerzono działanie systemu OU POMOST o WPDR i WPIRON (funkcje powiatowe),
- przeprowadzono I etap scalania baz danych systemu OU POMOST.

XIII. PODSUMOWANIE

Analizując realizację zadań w roku 2008 należy podkreślić , że wszystkie zaplanowane zadania zostały zrealizowane, a do najważniejszych z nich należy zaliczyć:

a. w zakresie pomocy środowiskowej:

1. Opracowano i realizowano Gdański Program Wychodzenia z Bezdomności na rok 2008 i na rok 2009.
2. Wprowadzono nowe formy pracy z klientem w ramach projektów z UE „Systematycznie do celu” i „Razem dla siebie razem dla innych” .
3. W partnerstwie z MOPS Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło Gdańskie utworzyło Centrum Integracji Społecznej .
4. Zrealizowano projekt badawczy „Ekskluzja II- badanie wykluczenia społecznego i ubóstwa w Gdańsku”.
5. Przeanalizowano realizację usług opiekuńczych i opracowano standardy usług opiekuńczych.
6. Wykonano analizę sytuacji rodzin i form pomocy, którymi są objęte w ramach systemu pomocy społecznej co najmniej 2 lata i dłużej.
7. Podjęto pracę nad „Zintegrowanymi Działaniami na rzecz Powrotu Dziecka do Rodziny Biologicznej” dot. Współpracy Sądów, Policji I MOPS w Gdańsku.
8. Wprowadzono pilotażem standardy pracy socjalnej.
9. Otworzono 3 nowe Kluby Seniora: „Prometeusz” przy DPS ul. Polanki, „Ostoja” przy DPS ul. Hoża i Klub Seniora w Letnicy przy ul. Starowiejskiej 16a- budynek Gdańskiego Archipelagu Kultury „Gama”.

b. w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną:

1. W ramach programu naprawczego zakończono restrukturyzację placówki opiekuńczo- wychowawczej Dom Dziecka. Uchwałą Rady Miasta Gdańska zmieniono nazwę „Dom Dziecka” na „Gdańskie Domy dla Dzieci”. W ramach podjętych działań zakończono budowę 5 domów i umieszczono w nich 68 dzieci: W budynku przy ul. Brzegi przygotowano 1 mieszkanie chronione dla 6 wychowanek placówki. Program naprawczy został zakończony z końcem 2008r.
2. W Domu Integracyjno-Rodzinnym realizowano program naprawczy placówki. W ramach prowadzonego programu naprawczego zgodnie z planem pracy na 2008 rok prowadzono adaptację budynku przy ul. Batorego w celu utworzenia mieszkania usamodzielnienia dla 10 wychowanków.

3. W Młodzieżowym Ośrodku Readaptacji Społecznej w Gdańsku w ramach prowadzonego programu naprawczego prowadzono adaptację budynku przy ul. Modrej celem utworzenia filii placówki.
4. Zlecono Gdańskiej Fundacji Innowacji Społecznych prowadzenie 1 niepublicznego Rodzinnego Domu Dziecka przy ul. Sołdka 10 dla 8 dzieci oraz Fundacji „Dom Haneczki” prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej dla 14 dzieci w miejscowości Łęgowo.
5. Prowadzono kampanię pozyskiwania rodzin zastępczych w efekcie, której pozyskano 12 kandydatów na rodziny zastępcze oraz 1 kandydata na prowadzenie rodzinnego domu dziecka.
6. Zrealizowano projekt Leonardo da Vinci „Opiekun usamodzielnienia doradcą zawodowym młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze”, w efekcie którego podniesiono i poszerzono kompetencje 4 doradców zawodowych i 24 pracowników systemu pomocy społecznej z zakresu doradztwa zawodowego, nastąpiła wymiana doświadczeń z partnerami z Belgii i Niemiec, beneficjenci projektu opanowali metody kształcenia na odległość (e-learning). W ramach projektu uzyskano dofinansowanie w wys. 31.997 euro.
7. Zrealizowano projekt systemowy w ramach POKL „Przyjaciel/Asystent Rodziny”- projekt, w którym udział wzięło 8 rodzin zastępczych. W czasie projektu beneficjenci podnieśli swoje kompetencje wychowawcze oraz wzrosła ich świadomość i wiedza w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych, objętych aktywizacją zawodową.
8. Uruchomiono internetowy system powiadamiania Policji o wolnych miejscach w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu interwencyjnego i pogotowiach rodzinnych. System ten jest niezbędny podczas przewozu dzieci do placówek opiekuńczo – wychowawczych i pogotowia.
9. Podjęto prace w zakresie opracowania Gdańskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
10. Zarządzeniem Prezydenta Miasta Gdańska przyjęto do realizacji zadanie dot. pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Utworzono w tym celu nową komórkę organizacyjną – Referat Świadczeń Alimentacyjnych

c. w zakresie pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym:

1. Powstały nowe domy pomocy i mieszkania chronione (Rodzinny Dom Pomocy przy ul. Hebanowskiego, 1 nowy ŚDS dla osób z chorobą Alzheimera prowadzony przez Fundację Marcus, nowe mieszkanie chronione dla usamodzielnianej młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie przy ul. Grunwaldzkiej, dwa nowe mieszkania chronione

przy ul. Kisielewskiego dla młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, 1 nowy klub samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi przy ul. Chopina, prowadzony przez Fundację Oparcia Społecznego Aleksandy FOSA).

2. Wdrożono przyjęty Uchwałą Rady Miasta Gdańska nr XXX/850/08 z dnia 27.11.2008r. Model Pomocy Osobom z Chorobą Alzheimera.
3. Opracowano i wprowadzono Zarządzeniem PMG nr 1608/08 z dnia 16.10.2008r zasady funkcjonowania punktu wsparcia środowiskowego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
4. Przygotowano pomieszczenia przy ul. Kisielewskiego 12 na realizację nowych zadań: mieszkania chronione, świetlica dla dzieci, świetlica dla osób starszych, punkt informacji i wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.

d. w zakresie współpracy zagranicznej i projektów rozwojowych

1. Nawiązano współpracę z Eurocities, co umożliwiło zaprezentowanie Gdańskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na forum Europy.
2. Uczestniczono w wystawach twórczości plastycznej w Druskiennikach, na których osoby niepełnosprawne z gdańskich ośrodków wsparcia i warsztatów terapii zajęciowej prezentowały swoje prace plastyczne. Uczestnictwo w przedsięwzięciu pozwoliło na zapoznanie się ze specyfiką pracy z artystami z niepełnosprawnością, integrację osób niepełnosprawnych i promocję działań gdańskich ośrodków wsparcia i warsztatów terapii zajęciowej

e. w zakresie podnoszenia jakości pracy

1. W Wydziale Świadczeń Rodzinnych zorganizowano punkt informacyjny przy dodatkowej, okresowej sali przyjmowania klientów wyposażonej w nowy system kolejkowana, który pozwala na bieżące monitorowanie obciążenia stanowisk pracy i czasu poświęcanego każdemu klientowi, wyodrębniono też osobne stanowiska dla osób niepełnosprawnych oraz matek z małymi dziećmi w trakcie przyjmowania wniosków przy wdrażaniu kolejnego okresu zasiłkowego.
2. Przeprowadzono I etap scalania baz danych systemu OU Pomost.
3. Przeprowadzono remonty i modernizację w pomieszczeniach biurowych MOPS (ul. Leczkowa, Dyrekcyjna, Powstańców Warszawskich), jak i w placówkach (DDP, ŚDŚ przy ul. Wajdeloty, Chopina, Nowiny).
4. Zakupiono nowy sprzęt komputerowy i oprogramowanie.
5. Zakupiono narzędzia do mierzenia kompetencji nowozatrudnionych pracowników

Do ważnych wydarzeń w 2008r. należały:

1. Przedłużenie Certyfikatu Systemu Zarządzania Jakością ISO 9001 : 2000 NC-1339, który jest świadectwem jakości usług świadczonych na rzecz klientów.
2. Wyróżnienie Dyrektora Jacka Wilczewskiego nagrodą im. Andrzeja Bączkowskiego.
3. Przedłużenie Certyfikatu Jakości „Centrum Aktywności Lokalnej” wydanego przez Stowarzyszenie Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej w Warszawie.
4. Organizacja konferencji upowszechniającej i podsumowującej dotychczasowe działania podjęte w mieście i wynikające z założeń „Gdańskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do roku 2015”.
5. Organizacja Konferencji podsumowującej projekt „Ekskluzja II- badanie zjawiska wykluczenia społecznego i ubóstwa w Gdańsku”

Wnioski do pracy na 2009r.

1. Nadchodzące zmiany – zmniejszenie koniunktury, przewidywany wzrost bezrobocia i osłabienie gospodarki – mogą w odczuwalny sposób wpłynąć na zmianę sytuacji życiowej klientów pomocy społecznej.
2. Zarówno w poziomie, jak i sposobie życia gdańszczyzan widać duże zróżnicowanie i związki jakości życia z miejscem zamieszkania. Widać obszary „naznaczenia” w niektórych rejonach Gdańska, obszary ubóstwa, dziedziczenia stylu życia polegającego na korzystaniu z instytucjonalnej pomocy społecznej kolejnych pokoleń klientów MOPS. O ile warto wspomagać identyfikację mieszkańców z dzielnicą, to nierówności związane z „obszarami ubóstwa” należy niwelować poprzez ukierunkowane programy działań.
3. Wymóg zmieniającego się obrazu współczesnego życia: nadchodzący kryzys, starzejące się społeczeństwo, dorównanie poziomowi życia w UE powoduje konieczność rozszerzenia arsenału działań i środków instytucjonalnej pomocy społecznej.
Aby nowoczesna pomoc społeczna była efektywna, musi inwestować w pracowników, infrastrukturę i narzędzia. Rosnące nakłady na pomoc społeczną są nieodzowne, ale procentować będą spadkiem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i niwelować skutki ubóstwa. Szeroko rozwinięta profilaktyka odgrywa tu kluczowe znaczenie.
4. Praca instytucji i organizacji działających na polu pomocy społecznej powinny zmierzać do promowania aktywnych wzorców życia, aktywności obywatelskiej, przeciwdziałaniu przenoszenia i dziedziczenia ubóstwa.
5. Należy prowadzić działania zmierzające do przeciwdziałania stygmatyzacji osób korzystających z pomocy społecznej, a także informować i namawiać do korzystania

z oferty instytucji i organizacji pomocy społecznej tak, aby maksymalnie rozszerzać krąg jej odbiorców, jeżeli występują problemy w tych rodzinach.

Dlatego też spośród zadań realizowanych w roku 2009 powinny znaleźć się:

w zakresie pomocy środowiskowej:

- inicjowanie partnerstwa w zakresie budowania i realizacji projektów sprzyjających wymianie doświadczeń, przenoszeniu efektywnych praktyk i sprawdzonych narzędzi pracy w ramach dostępnych funduszy,
- tworzenie programów i projektów z partnerami zagranicznymi i ze środków UE,
- analiza zasobów i potrzeb jednostek współpracujących z MOPS oraz pozostałych podmiotów Systemów Aktywności Społecznej,
- aktywizacja społeczna mieszkańców dzielnicy Letnica na podstawie Zarządzenia Prezydenta Nr 628/07 z dnia 28 maja 2007r.
- kontynuacja projektów współfinansowanych przez UE:
  - „Razem dla siebie, razem dla innych”,
  - „Systematycznie do celu”
- wspieranie aktywności obywatelskiej poprzez realizację zadań wynikających z projektów np. „Partnerstwo dla Wrzeszcza” – którego celem jest oddolna działalność mieszkańców dzielnicy Wrzeszcz na rzecz aktywizacji, budowania poczucia lokalnej tożsamości i wspomagania aktywności obywatelskiej na terenie Wrzeszcza. Kolejny istotny projekt to „Gdańskie Koalicje – krok 2” czyli praca na rzecz społeczności lokalnej w Brzeźnie, czy projekt „Okruszek” polegający na pozyskiwaniu lokalnych sponsorów obejmujących pomocą wskazane rodziny. Istotną rolę odegra rozpoczęcie projektu ”Dom otwarty” w Letnicy, gdzie prowadzone będą świetlice socjoterapeutyczne oraz mini kluby tańca. Świetlica otwarta zostanie dla dzieci z okolic Letnicy, zagrożonych przestępczością i wykluczeniem,
- doskonalenie i rozwój systemu usług opiekuńczych, w tym wprowadzenie pilotażu opracowanych standardów usług opiekuńczych
- opracowanie programu łagodzenia skutków ubóstwa i przeciwdziałania długotrwałemu uzależnieniu od pomocy społecznej
- aktywne przeciwdziałanie przenoszenia i dziedziczenia ubóstwa poprzez kierowanie do ognisk wychowawczych, świetlic środowiskowych, czy kierowanie na kolonie z funduszu GPPiRPA, Kuratorium Oświaty, czy organizowanie zabaw okolicznościowych dla dzieci.

- z uwagi na realizację Gdańskiego Programu Rozwiązywania Problemu Bezdomności i Łagodzenia jej Skutków na 2009 rok, należałoby zwiększyć intensywność działań związanych z prowadzeniem pracy socjalnej (np. dwukrotny wzrost liczby kontraktów socjalnych); rola koordynatora powinna polegać bardziej na wspieraniu swą wiedzą i doświadczeniem pracownika socjalnego w szukaniu rozwiązań najkorzystniejszych dla klienta (prowadzenie wspólnie z pracownikiem spraw, które on uważa za trudne);
- kaskadowe szkolenie pracowników MOPS w zakresie metody CAL,
- Forum Aktywności i Rewitalizacji Społecznej – zorganizowanie konferencji,

w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną:

- opracowanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (działanie wobec klientów dotkniętych problemem przemocy);
- kontynuacja spotkań z przedstawicielami placówek opiekuńczo-wychowawczych publicznych i niepublicznych, rodzinnych domów dziecka, organizacji i instytucji będących realizatorami zadań zleconych przez MOPS w Gdańsku w celu rozwiązywania pojawiających się problemów;
- zlecenie zadań prowadzenia placówek wsparcia dziennego
- kontynuacja rozwijania rodzinnych form opieki nad dzieckiem;
- realizacja programu naprawczego placówek (Dom Integracyjno Rodzinny w zakresie utworzenia mieszkań usamodzielniających, Młodzieżowy Ośrodek Readaptacji Społecznej w zakresie przeniesienia 14 dzieci do nowego budynku
- rozwijanie nowej formy pomocy społecznej polegającej na funkcjonowaniu „Zintegrowanych działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej” i organizacja Konferencji na ten temat
- Opracowanie Programu Pomocy Rodzinie na lata 2009-2013;

w zakresie pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym:

- nadzór nad wdrożeniem w życie finansowania usług pielęgniarstwa w domach pomocy społecznej położonych na terenie Gdańska ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia;
- stworzenie ram prawnych pozwalających na sprawne funkcjonowanie systemu mieszkań chronionych na terenie Gdańska;
- poszerzenie oferty usług o nowe formy pomocy oraz aktywizacji osób starszych, niepełnosprawnych oraz nieprzystosowanych społecznie;

- opracowanie Powiatowego Programu na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2010-2013;
- rozwijanie nowej formy pomocy społecznej polegającej na funkcjonowaniu gdańskiego zintegrowanego systemu pomocy środowiskowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- organizacja szkoleń dla pracowników w celu podniesienia efektywności pracy.

w zakresie współpracy zagranicznej i projektów rozwojowych

- rozwój współpracy zagranicznej w tym m.in. nawiązanie nowych partnerstw z podmiotami zagranicznymi,
- rozwój współpracy z sektorem pozarządowym – wspieranie metodyczne w zakresie pozyskiwania środków z funduszy europejskich i krajowych, doradztwo, nawiązywanie partnerstw,
- intensyfikacja działań w obszarze projektów krajowych (lokalnych, ministerialnych) – wsparcie metodyczne, doradztwo, monitoring realizacji projektów, ewaluacja projektów krajowych.